

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Dotace pro mladé zemědělce: oborová analýza studentů
středních a vysokých škol zemědělských**

Diplomová práce

**Bc. Jitka Paďourová
Rozvoj venkovského prostoru**

RNDr. Milan Skalický, Ph.D.

© 2019 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci Dotace pro mladé zemědělce: oborová analýza studentů středních a vysokých škol zemědělských jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 11. dubna 2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala RNDr. Milanu Skalickému, Ph.D., za odbornou pomoc a trpělivost při zpracování diplomové práce.

Dotace pro mladé zemědělce: oborová analýza studentů středních a vysokých škol zemědělských

Souhrn

Diplomová práce se zabývá analýzou znalostí studentů středních a vysokých škol zemědělských co se týče zemědělských dotací v České republice.

Dělí se na dvě části, a to literární rešerši a výsledkovou část. První část práce se věnuje dotacím z obecného hlediska. Uvádí a seznamuje s organizacemi spravujícími dotace, zaobírá se historií dotační politiky v ČR. Zásadní částí práce je představení Programu rozvoje venkova. Tento programový dokument se nachází ve druhém programovacím období a to 2014-2020. Navazuje na předchozí období 2007-2014, kdy započala subvence žadatelům o dotaci. Další kapitoly představují podmínky získání dotace, kde jsou blíže specifikovány nároky na žadatele. Menší podíl práce je poté věnován mladým zemědělcům a jejich podílu v odvětví. Závěrečná část literární rešerše prezentuje studenty zemědělských oborů, podrobněji tedy jejich zájem o studovaný obor, podíl studentů navštěvujících zemědělský obor, návaznost studia maturitních ročníků na vysokou či vyšší odbornou školu.

V diplomové práci byla hodnocena znalost respondentů zemědělských dotací, a to pomocí dotazníkového šetření. Odpovědi byly statisticky vyhodnoceny pomocí grafů, které porovnávaly studenty středních škol a vysokých škol zemědělských.

Na základě toho byly vyvozeny závěry, které zodpověděly vědecké hypotézy stanovené na počátku práce. Lze tedy konstatovat, že alespoň 50 % studentů zemědělských oborů bude hledat uplatnění v zemědělské sféře. Dále lze soudit, že alespoň 50 % těchto studentů bude podnikat v oboru. Předpoklad vyšší informovanosti zemědělské dotační politiky na vysokých školách byl taktéž potvrzen. Na závěr bylo prokázáno, že začínající zemědělci v případě, kdy budou podnikat v zemědělství, zažádají o dotaci z Programu rozvoje venkova. Tedy všechny vědecké hypotézy byly potvrzeny.

Výsledky diplomové práce mohou sloužit jako podklad pro další testování informovanosti studentů dotační politiky zemědělství a díky tomu zvýšit propagaci nabízených operačních programů poskytovaných České republice.

Klíčová slova: dotace, zemědělec, student, EU, farmáři

Grant for young famers: field analysis of students at secondary schools and agricultural universities

Summary

The diploma thesis consists of the analyse on students and agricultural universities students in terms of agricultural subsidies and grants in the Czech Republic.

The thesis is divided into two subsections, peer-reviewed open literature for the approval of hypothesis literature search and assuring conclusions. The first section deals generally with subsidies, introduces grants managing organizations and outlines history of subsidy policy in the Czech Republic. The major part of the thesis introduction of the Rural Development Programme. This programme runs second programming period 2014-2020. It continues from the previous period 2007-2017, when the applicants started to apply for the subsidy. Next chapter outlines procedures and requirements giving access to access grant, where conditions for applicants are specified in more detail. The minor subsection of the thesis deals with young start-up farmers and their market share. The conclusion of the literature review presents students of agricultural disciplines, their interest in the field of study, the percentage of students attending the agricultural studies, the subsequent education rates up to the university graduation or higher vocational school.

In the thesis the awareness about agricultural subsidies among respondents was evaluated by a questionnaire survey method. The answers were evaluated in graphs comparing high school and agricultural colleges' students.

On this basis, conclusions were drawn assuring the formalised scientific hypotheses set at the beginning of the analyse. It could be affirmed that at least 50 % of agricultural field students in will apply for employment in agricultural sector. Furthermore, at least 50% of these students will continue in agriculture market. The assumption of higher awareness of agricultural subsidy policy among students of the sectoral universities was also confirmed. In conclusion, it has been confirmed that start-up farmers, participating on the agricultural market, will apply for a subsidy from the Rural Development Program. In summary, all scientific hypotheses have been confirmed.

The results of the diploma thesis can serve as a basis for further testing of awareness on subsidy policy among students of agricultural field and hereby they'll contribute to the policy and promotion of operational programs provided to the Czech Republic.

Keywords: grant, farmer, student, EU, farmers

Obsah

1 Úvod	5
2 Vědecká hypotéza a cíle práce	7
3 Literární rešerše	8
3.1 Dotace	8
3.1.1 Dotace či grant?	9
3.1.2 Zemědělské dotace	9
3.1.3 Dotační struktura zdrojů v zemědělství	9
3.2 Organizace spravující dotace	11
3.2.1 Státní zemědělský intervenční fond	11
3.2.2 PGRLF – Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond	12
3.2.3 EAGGF – Evropský zemědělský orientační a záruční fond	13
3.2.4 EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova	13
3.3 Historie dotační politiky v zemědělství	13
3.3.1 České zemědělství po roce 1989	15
3.3.2 „Předvstupní“ strukturální politika EU	15
3.3.3 Vstup České republiky do Evropské unie	16
3.3.4 Budoucí vývoj	18
3.4 Program rozvoje venkova	18
3.4.1 Program rozvoje venkova 2007–2013	19
3.4.2 Členění os Programu rozvoje venkova 2007-2013	20
3.4.3 Osa I - I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců	22
3.4.4 Podmínky poskytnutí podpory	23
3.4.5 Hodnocení opatření Zahájení činnosti mladých zemědělců (Program rozvoje venkova 2007-2014)	24
3.4.6 Aktuální stav implementace PRV na období 2007–2013	24
3.4.7 Program rozvoje venkova 2014-2020	25
3.4.8 Opatření Programu rozvoje venkova 2014-2020	26
3.4.9 Opatření – M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti	27
3.4.10 Operace - 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	27
3.5 Podmínky získání dotace	28
3.5.1 Minimální zemědělská kvalifikace	28
3.5.1.1 Uznání minimální zemědělské kvalifikace	29
3.5.1.2 Zemědělské vzdělání	29
3.5.1.3 Rekvalifikační kurz	30
3.5.1.4 Dílčí kvalifikace	30
3.6 Mladí zemědělci v odvětví	30
3.6.1 Odliv mladých zemědělců z odvětví	32

3.7	Studenti zemědělských oborů.....	32
3.7.1	Zájem o obor	32
3.7.2	Absolventi oborů Zemědělství a lesnictví	33
3.7.3	Hodnocení oboru studia maturitních oborů	34
3.7.4	Návaznost studia absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy	34
3.7.5	Výuka.....	35
4	Metodika	36
4.1	Využité zdroje.....	37
4.2	Použité výzkumné metody	37
4.2.1	Kvantitativní výzkum	38
4.2.2	Vlastnosti výzkumného nástroje	38
4.2.3	Dotazníkové šetření	39
5	Výsledky.....	42
5.1.1	Demografická data	42
5.1.2	Údaje o studiu	43
5.1.3	Informovanost studentů v rámci dotačních možností České republiky	45
5.1.4	Znalost dotačního programu zemědělství	45
5.1.5	Operace 6.1.1. – Zahájení činnosti mladých zemědělců.....	46
5.1.6	Využití možnosti podpory	47
5.1.7	Obtížnost získání podpory	48
5.1.8	Uplatnění v zemědělské sféře	48
5.1.9	Vyhodnocení	50
5.1.10	Vyhodnocení otázky	50
5.1.11	Vyhodnocení otázky č. 5	51
5.1.12	Vyhodnocení otázky č. 6	52
5.1.13	Vyhodnocení otázky č. 8	53
5.1.14	Vyhodnocení otázky č. 10	53
6	Diskuze	55
7	Závěr.....	60
8	Literatura.....	61
9	Samostatné přílohy	I

1 Úvod

Jako zásadní problém současné doby lze určit ubývající populaci nově vstupujících zemědělců do odvětví. Tento úbytek lze označit za alarmující, neboť nedochází k přirozené mezigenerační obnově. Hlavní příčinou daného problému je vyšší věk odchodu do důchodu a také nedostatečný zájem o práci v zemědělství ze strany mladých lidí. Tuto situaci musí zaměstnavatelé řešit zaměstnáním jiné nekvalifikované pracovní síly, pracovníků v důchodovém věku či cizinců. Zastoupení mladší věkové kategorie v zemědělství je minimální, dle dosavadních prognóz by se měla situace v zemědělství spíše zhoršovat. Avšak tato situace není výhradou České republiky, s tímto problémem se potýká většina zemí Evropské unie. Z toho důvodu bylo vytvořeno opatření podporující vstup mladých zemědělců do odvětví v rámci Programu rozvoje venkova.

Zásadním dokumentem současného programového období v zemědělství, tedy 2014–2020, se stal Program rozvoje venkova. Programem rozvoje venkova, dle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího podpory pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, se rozumí soubor opatření k vytváření politiky podpory zemědělství v oblastech méně příznivých pro zemědělství, podpory rozvoje navazujících odvětví a podpory rozvoje venkova. Zahrnuje podporu inovací a předávání znalostí, podporu zintenzivnění konkurenceschopnosti zemědělství a lesního hospodářství, včetně zpracovatelských odvětví, podporu obnovy, uchování a zlepšení ekosystémů, podporu účinného využívání zdrojů, nebo podporu diverzifikace, vytváření nových pracovních míst, podnikání a posílení rozvoje ve venkovských oblastech. Vláda schvaluje tento program před jeho předložením orgánům Evropské unie (Zákon o zemědělství 1997).

V již zmiňovaném programu se objevilo opatření – M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti, jež zahrnuje operaci 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců. Konkrétní operace má finančně přispět ke vstupu mladých lidí do zemědělství, a to prostřednictvím podpory realizace podnikatelského plánu. Celková alokovaná výše podpory podnikatelského plánu činí 45 tis. eur, (přepočteno vždy podle aktuálního stavu eura, aktuálně cca 1,25 mil. Kč), která bude vyplacena ve třech splátkách. Celková částka musí být využita na výdaje spojené s hospodařením.

Vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004 a následné přijetí Společné zemědělské politiky přineslo lepší podmínky pro oblast rostlinné i živočišné produkce. Po roce 2004 strmě vzrostl objem dotací do zemědělství, ale až od roku 2013 Česká republika pobírá stejnou část unijních peněz jako staré členské země, kdy přímé platby z EU činí 90 %

všech dotací. V aktuálním sedmiletém období měli možnost v letech 2014–2020 tuzemští zemědělci čerpat z unijního rozpočtu až 8,2 miliardy eur (210 mld. Kč). Pro následující období let 2021 až 2027 objem unijních dotací klesne na 7,7 mld. eur (199 mld. Kč) (Sálusová 2018).

Důležitým úkolem nadále zůstává vytvořit dostatečné podmínky pro život na českém venkově, aby bylo zamezeno odlivu mladých lidí do městských aglomerací. Tento celosvětový trend se stává hrozbou pro zemědělství, neboť půdu obhospodařují velké zemědělské firmy, pro které hraje prim zisk z prodeje zemědělských komodit, a díky tomu se přirozený ráz venkova vytrácí. Podpora mladých zemědělců je stěžejní pro již zmiňovanou generační obnovu a také pro částečné udržení potravinové soběstačnosti země.

Diplomová práce se zabývá analýzou, která zjišťuje, zda mají studenti zemědělských oborů alespoň všeobecný rozhled, co se dotačních možností týče. Neboť se předpokládá, že studium tohoto oboru by mělo přinést alespoň základní povědomí. Dále zkoumá, jaké uplatnění budou absolventi po dostudování hledat a zdali jsou ochotni začít podnikat v zemědělském sektoru za předpokladu finanční pomoci Programu rozvoje venkova.

2 Vědecká hypotéza a cíle práce

Cílem této práce bylo zhodnotit potenciál operace podpory pro mladé zemědělce v rámci operačního Programu rozvoje venkova. Analýza byla zaměřena na studenty středních a vysokých škol zemědělských. Přínosem práce bylo zjistit, zda mají studenti zemědělských oborů všeobecné podvědomí o dotačních možnostech, neboť to mnohdy bývá hlavním kritériem využití finanční podpory. Dalším kladem práce bylo porovnání znalostí dotační politiky v zemědělství mezi studenty středních a vysokých škol. Odpovědi respondentů vedli ke zjištění, zdali mají v plánu pokračovat ve vystudovaném oboru a díky tomu se stát přínosem pro zemědělské odvětví.

Vědecké hypotézy:

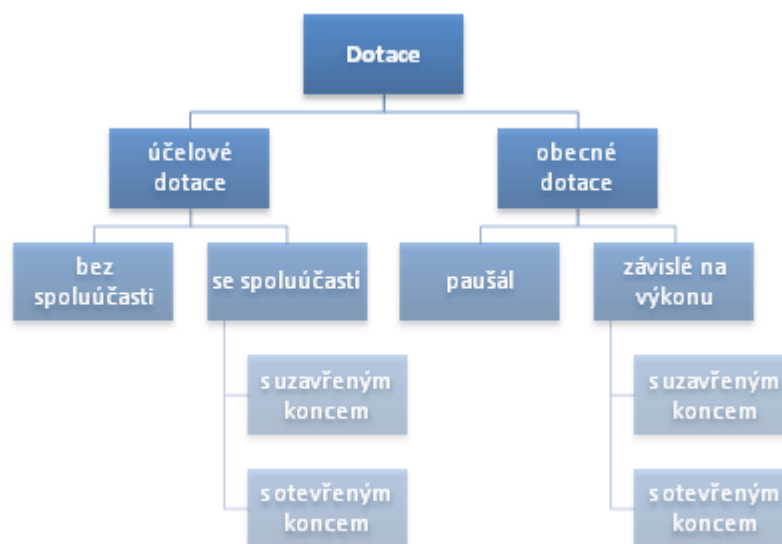
- Lze předpokládat, že alespoň 50 % studentů zemědělských oborů bude hledat uplatnění v zemědělské sféře.
- Lze předpokládat, že alespoň 50 % těchto studentů bude podnikat v oboru.
- Lze předpokládat, že na vysokých školách bude vyšší informovanost zemědělské dotační politiky.
- Lze předpokládat, že začínající zemědělci zažádají o dotaci z programu rozvoje venkova.

3 Literární rešerše

3.1 Dotace

Dotace představují peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu, poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na předem daný účel a za podmínek zveřejněných v rozhodnutí o poskytnutí dotace, vydané poskytovatelem příjemci dotace. Pojem dotace má návaznost na pojem podpora, ale má užší vymezení, tzn. pojem podpora je obecnější pojem zahrnující např. finanční nástroje. Jde o nenávratnou formu podpory (esfcr.cz 2018).

Z obrázku č. 1 je patrné, že dotace jsou členěny na dvě základní kategorie: **obecné a účelové**. Účelové dotace jsou poskytovány na určité služby či statky, resp. na určitý program. Proti tomu obecné dotace mohou být využity na financování široké škály statků a služeb.

Obrázek 1: Rozdělení dotací; upraveno dle: Bailey (1999)

Účelové dotace se člení na dotace se spoluúčastí a bez spoluúčasti. Dotace bez spoluúčasti jsou dotace, jež prezentují fixní částku, načež se nevyžaduje spoluúčast příjemce na financování. Pakliže má dotace podobu určitého procentního podílu na celkově vynaložené částce, jedná se o dotaci se spoluúčastí. Ta se poté člení na dotace s uzavřeným a otevřeným koncem.

Obecné dotace se dělí na paušální a dotace výkonové. Fixní částka, u níž však není specificky určeno její použití, se nazývá paušální dotace. Tyto finanční prostředky lze využít na financování libovolných statků či služeb. Obnos, který se poskytuje v rámci dotace podle

výkonu, může být redukován (stanovení limitu), poté se jedná o dotaci s uzavřeným koncem. Pokud není částka nijak redukována, jedná se o dotaci s otevřeným koncem (Bailey 1999).

3.1.1 Dotace či grant?

Dotace je definována jako vládní opatření, které snižuje výrobní náklady, podporuje výrobu některých produktů nebo snižuje cenu placenou spotřebiteli. Zemědělství dnešní doby je ekonomická oblast, díky níž řada zemí implementuje různou zemědělskou politiku financovanou z rozpočtu státu. Důvodem je skutečnost, že v řadě zemí zemědělství a jeho produktivita zaostává za vývojem průmyslu. Důležitým ukazatelem je, že zemědělská produkce se odvíjí od přírodních podmínek. To je hlavním příčinou, proč stát vynakládá veřejné finance na dotování cen různých zemědělských produktů.

Zatímco grant je účelový příspěvek na veřejně prospěšný záměr, získává se obvykle ve veřejné soutěži a po předložení projektu. Podporuje vědecké, výzkumné, případně i kulturní projekty a je poskytována institucemi (Babić et al. 2015).

3.1.2 Zemědělské dotace

Téměř každá země směřuje velkou část svých příjmu do zemědělského odvětví, aby ho ochránila. Zemědělské dotace jsou zásadním prvkem zemědělství, který hraje významnou roli v mezinárodním obchodu. Jsou považovány za nejúčinnější mechanismus pro urychlení růstu zemědělského sektoru. Vyplácejí se zemědělcům a agropodnikatelům, kteří tak doplňují své příjmy za účelem řízení nabídky cen zemědělských produktů na mezinárodních trzích.

Hlavním důvodem poskytování dotací je skutečnost, že tuzemští zemědělci by nebyli schopni se vyrovnat se zahraniční konkurencí bez finanční podpory státu. Ztráta dotací by vedla k odlivu zemědělců z odvětví, a proto je považována za nežádoucí z několika různých důvodů, zahrnujících růst nezaměstnanosti a ztrátu tradičního způsobu života. Kromě toho země, která není potravinově soběstačná, může být postižena obchodním tlakem a potravinovou krizí (Kravcakova Vozarova & Kotulic 2015).

3.1.3 Dotační struktura zdrojů v zemědělství

Dotační zdroje je možno v České republice rozdělit na dvě základní kategorie dle zdroje finančních prostředků. Po vstupu České republiky do Evropské unie jsou zemědělcům poskytovány evropské dotační programy (převážně kofinancované ze státního rozpočtu ČR), které jsou doplněny národními dotačními programy (plně hrazeny ze státního rozpočtu ČR).

Evropské dotační programy společně s národními doplňkovými platbami administruje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond. Mezi zásadní dotační nástroje v ČR patří:

- **Přímé platby**

Od roku 2015 je zřízen tzn. vícesložkový model přímých plateb. Přímé platby obsahují jednotnou platbu na plochu (SAPS), platbu na greening (ozelenění), platba pro mladé zemědělce a dobrovolnou podporu vázanou na produkci citlivých komodit, kam spadají: škrobové brambory, chmel, ovoce, zelenina, konzumní brambory, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, masná telata, dojnice, ovce a kozy. Mimo to pokračují přechodné vnitrostátní podpory sloužící k dorovnání jednotné platby na plochu na úroveň starých členských států EU. Žádosti o tyto podpory jsou předkládány formou tzv. jednotné žádosti každoročně.

- **Národní dotace**

Po vstupu do EU lze národní dotace, financované pouze ze státního rozpočtu ČR administrované Ministerstvem zemědělství ČR, rozčlenit do třech základních směrů – podpory různé povahy vyhlašované formou Zásad, které každoročně schvaluje ministr zemědělství, podpory lesního hospodářství a podpory vodního hospodářství.

- **Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013 a 2014–2020**

Program rozvoje venkova je evropským zdrojem finančních prostředků kofinancovaných částečně ČR. Podpory jsou svým charakterem, buď investiční, nebo plošné. Žádosti o plošné podpory jsou zpravidla předkládány v rámci jednotné žádosti každoročně. Díky investičním podporám jsou vyhlašovány výzvy na příjem projektů.

- **Operační program Rybářství na období 2007-2013 a 2014-2020**

Operační program Rybářství je evropským zdrojem finančních prostředků kofinancovaných zčásti ČR. Charakter podpor je investiční a na příjem projektů jsou vyhlašovány výzvy.

- **Dotace v rámci Společné organizace trhu**

Podpory organizovanosti producentů základny v rámci komodity ovoce a zelenina a podpory směřované do komodity víno jsou zahrnuty do podpor poskytovaných v rámci společných organizací trhu. Podpory jsou evropské s částečným kofinancováním ze státního rozpočtu ČR.

- **Podpůrný garanční a lesnický fond**

Hlavní funkcí fondu je umožnit podpory ve formě dotací, úroků a garancí části jejich jistiny úvěrů na ekonomicky návratné podnikatelské záměry, a to v rámci programu Zemědělec a programu Půda. Státní rozpočet ČR je zdrojem finančních prostředků. Podpora se uděluje pouze na investice, které nejsou pokládány za přijatelné výdaje v rámci Programu rozvoje venkova.

- **Kontroly podmíněnosti Cross compliance**

Jedná se o nástroj Společné zemědělské politiky EU k eliminaci negativních dopadů zemědělství na krajinu a životní prostředí. Systém Kontroly podmíněnosti byl v roce 2013 podnícen reformou Společné zemědělské politiky a je jedním z podstatných argumentů pro veřejnou obhajobu zemědělských dotací.

- **LPIS**

LPIS neboli veřejný registr půdy je jedním ze základních prvků tzv. Integrovaného administrativního kontrolního systému. Je realizován pomocí geografického informačního systému (GIS). Jeho hlavní funkcí je jednoznačná identifikace zemědělských pozemků a primárně slouží jako referenční databáze k ověřování údajů uvedených v žádostech o dotace poskytovaných ve vazbě na zemědělskou půdu. Role tohoto prvku je tedy v rámci společné zemědělské politiky EU klíčová (Mezinárodní poradenské centrum obcí 2015).

3.2 Organizace spravující dotace

3.2.1 Státní zemědělský intervenční fond

Funkcí státního zemědělského intervenčního fondu je být akreditovanou platební agenturou – zprostředkovatelem finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci Společné zemědělské politiky udělovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a v rámci Společné rybářské politiky z Evropského námořního a rybářského fondu (ENRF). Program rozvoje venkova (PRV) čerpá finanční prostředky z EAFRD.

V rámci společné zemědělské politiky se v EU vyskytují tři zásady – společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách, zvýhodnění produkce ze zemí Unie na úkor vnější konkurence a finanční solidarita – financování ze společného fondu, do kterého všichni přispívají. Základním stavebním kamenem poskytovaných finančních podpor jsou přímé platby vyplácené zjednodušeným systémem, tj. na hektar obhospodařované plochy.

Významné možnosti pro zemědělství přináší Program rozvoje venkova (PRV), který byl zahájen v roce 2007. Stejnou nezanedbatelnou finanční pomocí jsou pak též tržní opatření Společné organizace trhu, které řeší odchylky poptávky a nabídky na trhu a přináší zemědělským podnikatelům větší jistotu a lepší stabilitu v podnikání (szif.cz 2013)

SZIF administruje a kontroluje následující platby:

- **Z Evropského zemědělského a záručního fondu (EAGF)** v rámci společných organizací trhu, intervenčních opatření, poskytování vývozních subvencí ve spojitosti na vývozní licence, přímé platby. V této souvislosti zprostředkovává také administraci vývozních a dovozních licencí, administraci záruk, systému produkčních kvót, zajišťuje výběr finančních dávek z výroby cukru, provozuje administraci prémiových práv a vykonává dohled nad používáním národní značky kvality potravin KLASA.
- **Z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EARFRD)** v programovacím období 2007-2013. Jedná se o opatření, která se zaměřují na zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, na zlepšování životního prostředí a krajiny a na kvalitu života ve venkovských oblastech, včetně podpory diverzifikace hospodářství venkova. Z fondu je financována i technická podpora, tj. příprava, sledování, hodnocení programu apod.
- **Z Evropského rybářského fondu (EFF)** je zajištěna podpora rybářství v ČR (Fojtíková & Lebieczik 2008).

3.2.2 PGRLF – Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond byl založen na základě usnesení vlády České republiky a stal se neodmyslitelnou součástí podpor v resortu zemědělství. Pomohl především v období, kdy bylo potřebné zajistit začínajícím subjektům výraznou garanci, aby se pro ně staly úvěry od bank dostupnou formou zajištění obzvláště rozšířené produkce. Doposud umožnil čerpat úvěry pro české zemědělce v objemu více než 141 mld. Kč.

V letech 1996–1998 pracoval velmi intenzivně, neboť dotace ze státního rozpočtu byla v tuto dobu nejvyšší. V tomto období byly úvěry zatíženy vysokou úrokovou mírou a v českém zemědělství byla silná potřeba investic. Díky PGRLF se v tomto období podařilo zmodernizovat razantním způsobem základní zemědělskou techniku. Programy PGRLF

pokračují i po vstupu ČR do EU, a to v rámci systému tzv. Národních podpor, které jsou ve shodě s podmínkami evropské komise.

V současné době PGRLF zahrnuje nabídku patnácti podpůrných programů náležitých pro zemědělské prvovýrobce, zpracovatele zemědělské produkce a podnikatele v oblasti zpracování dřeva a lesního hospodářství (pgrlf.cz 2012).

3.2.3 EAGGF – Evropský zemědělský orientační a záruční fond

Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF) zřízený pro financování společné zemědělské politiky, spotřebovává poměrnou část hlavního rozpočtu Evropské unie. Skládá se ze dvou částí, a to z regulační a záruční sekce. V rámci evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti podporuje EAGGF rozvoj venkova a zlepšování zemědělského prostředí.

Mezi hlavní oblasti EAGGF patří: zemědělské investice (modernizace, snížení výrobních nákladů, kvalita produkce, životní prostředí, atd.), podpora mladých zemědělců a odborné vzdělávání, podpora předčasného odchodu do důchodu, podpora méně příznivých oblastí, agroenvironmentální opatření, zpracování a uvádění zemědělských produktů na trh, rozvoj a optimální využití lesů, rozvoj venkovských oblastí prostřednictvím poskytování služeb, podpora cestovního ruchu a řemeslné činnosti (Panara & Becker 2011).

3.2.4 EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

EAFRD je finanční nástroj pro podporu rozvoje venkova, který spadá do společné zemědělské politiky EU a je součástí ESI (Evropské strukturální a investiční fondy). Zdroje z EAFRD slouží ke zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny nebo kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. V ČR jsou z něj financovány projekty předložené do tzv. Programu rozvoje venkova ČR, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR, zprostředkujícím subjektem Státní zemědělský intervenční fond (dotaceu.cz 2012).

3.3 Historie dotační politiky v zemědělství

Toto téma je velmi rozsáhlé a obsahuje řadu různých zdrojů dotací, a to jak na evropské, tak i národní úrovni. V minulosti byl vytvořen speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova neboli SAPARD, byl to první dotační program Evropské unie na území České republiky a usnadnil napojení ČR do struktur Evropských společenství.

Dotační podpory z tohoto programu byly mimo jiné využity na rekonstrukce a modernizace provozů živočišné výroby, modernizace skladovacích technologií, plnění hygienických a veterinárních standardů výroby, obnovu vlastnických vztahů, protierozní ochranu v rámci pozemkových úprav, rozvoj agroturistiky na venkově, pomoc při zachování kulturního dědictví na českém venkově atd. Tento program podpořil cca 1 500 projektů v celkové výši 3,9 mld. Kč. Dále následoval Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství – hlavní význam tohoto programu byl v letech 2004-2006 kladen na investice do zemědělství, včetně podpory mladých zemědělců a dále na zpracování produktů zemědělské výroby. Bylo podpořeno celkem 3 349 projektů v celkové výši 6,68 mld. Kč. Dalším programem byl Horizontální plán rozvoje venkova, cílem byl trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů. V průběhu tohoto programu byly v letech 2004-2006 finanční podpory zaměřeny na oblast lesnictví, agroenvironmentální opatření, podporu méně příznivých oblastí a na zakládání skupin výrobců. Rovněž bylo poprvé finančně podpořeno předčasné ukončování aktivní zemědělské činnosti u starších zemědělců (v rámci podpory byl zajištěn přiměřený příjem a důstojné životní podmínky pro tuto skupinu podnikatelů a zároveň byl podpořen proces nahrazování starších zemědělců mladšími aktivními podnikateli). Byly vyplaceny finanční podpory ve výši celkem 19,7 mld. Kč. Počínaje rokem 2007 byl nastartován další nástroj na podporu rozvoje zemědělství a venkovských oblastí – Program rozvoje venkova 2007-2013. Díky tomuto programu bylo vyplaceno na projektová opatření a plošné platby cca 100 mld. Kč a bylo úspěšně zrealizováno zhruba 9 tis. projektů, které přispěly k podpoře podnikání, k rozvoji venkovských sídel a zvelebení krajiny.

Z výše uvedeného vyplývá fakt, že již bylo v českých regionech realizováno množství aktivit a projektů, které pomohly v minulém desetiletí významně k rozvoji venkova. V současnosti je zemědělcům a dalším podnikavým lidem v regionech ČR dostupný další zdroj finančních prostředků na podporu jejich aktivit a nápadů – Program rozvoje venkova 2014-2020. V řadě oblastí se souvisle pokračuje v podpoře aktivit v zemědělské prvovýrobě, potravinářství, lesnictví. Významná pozornost je připisována posilování zaměstnanosti ve venkovském prostoru (např. formou agroturistiky, diverzifikace), zavádění inovací, důraz je kladen na vzdělávání atd. Více než polovina plánovaných financí je přidělena na ochranu životního prostředí. K čerpání je připraveno zhruba 96 mld. korun, do dubna roku 2018 bylo spuštěno závěrečné - 6. kolo žádostí v oblasti projektového opatření (Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se Zemědělským svazem ČR 2018).

3.3.1 České zemědělství po roce 1989

Na konci roku 1989 v tehdejší Československu neexistoval soukromý sektor. Dvě třetiny zemědělské půdy spravovala jednotná zemědělská družstva a jednu třetinu státní půdy vlastnily státní statky.

Stěžejním úkolem zemědělské politiky na počátku 90. let bylo obnovit vlastnická práva k půdě a jinému zemědělskému majetku, čehož bylo dosaženo cestou restitucí, privatizací a transformací. Významným úkolem bylo také provést restrukturalizaci v zemědělské výrobě. Dlouhodobý cíl se zaměřil ke koncepci trvale udržitelného zemědělství v podmínkách postupné liberalizace světového agrárního trhu.

České zemědělství prošlo pro roce 1990 třemi odlišnými vývojovými etapami. Během první etapy došlo k radikálnímu přizpůsobování zemědělství novým sociálně ekonomickým rámcovým okolnostem vytvořeným po roce 1989. Druhou vývojovou etapu zemědělství lze popsat jako období stabilizace a počátku obratu, charakteristikou třetí etapy je stagnace a deprese zemědělství (Fojtíková & Lebieczik 2008).

3.3.2 „Předvstupní“ strukturální politika EU

Změny v politickém rozložení Evropy v 90. letech podnítily silný zájem bývalých socialistických zemí střední a východní Evropy o začlenění do evropských struktur. Evropská unie tento zájem podporovala a vyjádřila snahu napomoci v transformaci jejich ekonomik. Tato pomoc měla vstup do EU zjednodušit. Z tohoto důvodu vznikly v různých oblastech předvstupní pomocné nástroje, které měly kandidátské země naučit pracovat se strukturálními podporami. Mezi nejvýznamnější patřily PHARE a SAPARD (Boháčková & Hrabánková 2009).

PHARE (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring Their Economies)

Program začal fungovat v roce 1990 a byl původně vyvinut pro Polsko a Maďarsko a později posloužil také zemím střední a východní Evropy. Prošel značnou změnou v průběhu let a stal se jedním z nejdůležitějších nástrojů financovaných unií, aby podporoval kandidátské země usilující o připojení do Evropské unie (Niemann 2006).

Projekty se zaměřovaly do několika prioritních oblastí: finance, vnitro, zemědělství, životní prostředí, spravedlnost nebo rozvoj občanské společnosti. Pilotní investiční projekty v oblasti ekonomické a sociální soudržnosti přispěly k vytvoření testovací struktury, jejichž

funkčnost byla předpokladem pro úspěšné zahájení a čerpání ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti po vstupu ČR do EU (Marek & Baun 2010).

SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)

Program SAPARD byl jedním z předvstupních nástrojů Evropské unie určený pro deset kandidátských zemí. Jak Evropská komise navrhla, program SAPARD byl nápomocen kandidátským zemím při řešení konkrétních úkolů při zavádění *acquis communautaire* vztahujícímu se ke společné zemědělské politice, strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově (Vachulová 2001).

Finanční příspěvek byl udělován formou záloh na provádění programů a plateb uskutečňovaných na základě vynaložených výdajů a mohl dosahovat výše až 75 % celkových veřejných výdajů, na které bylo možné získat podporu. Přidělování prostředků bralo v potaz počet zemědělského obyvatelstva, využívanou zemědělskou plochu, HDP na obyvatele v paritě kupní síly a zvláštní územní situace. Taktéž čerpání prostředků z tohoto nástroje podléhalo striktnímu monitorování, kontrole a hodnocení (Boháčková & Hrabánková 2009).

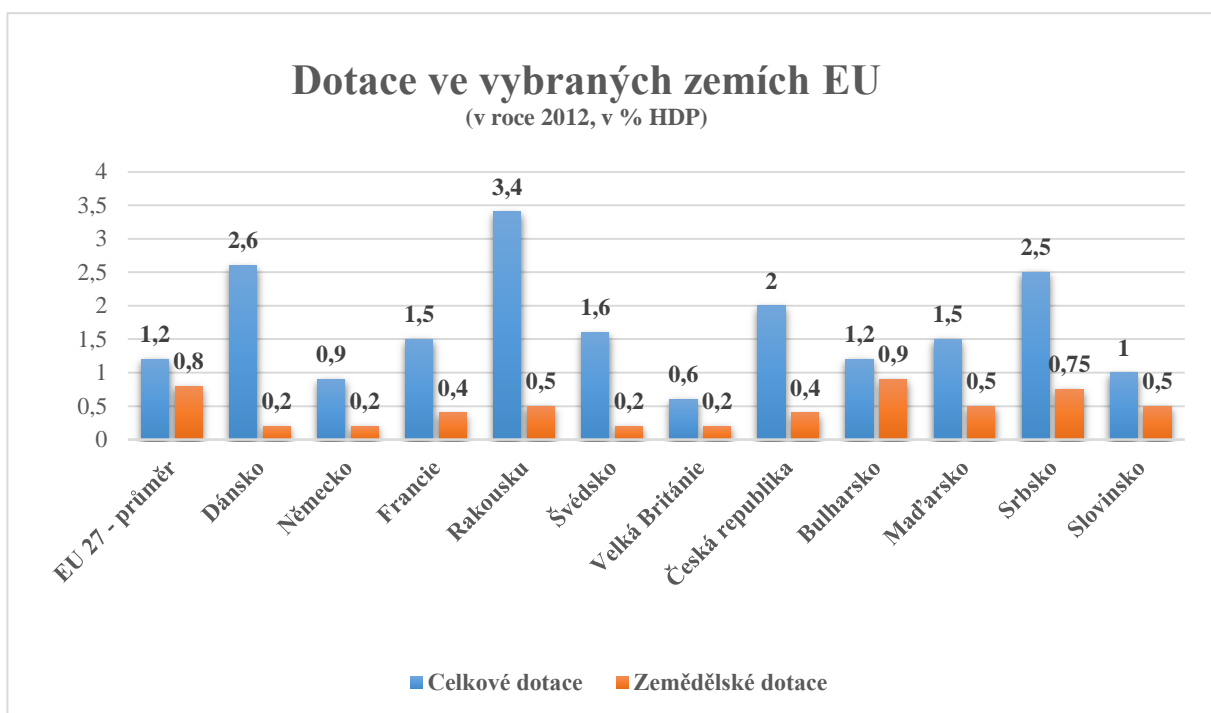
Program byl v České republice spuštěn v dubnu roku 2002, kdy byl vyhlášen příjem žádostí na sedm z celkových devíti opatření. Pro zajištění realizace programu SAPARD v ČR byla pověřena akreditovaná Agentura SAPARD. Nejdříve jako součást Ministerstva zemědělství a poté od roku 2004 jako součást Státního zemědělského intervenčního fondu. Za celé období realizace programu SAPARD, kdy uzavírání smluv bylo ukončeno k 31. 12. 2003, bylo předloženo v rámci sedmi kol příjmu žádostí více než 3000 projektů a bylo uzavřeno 1 692 smluv na částku 4,5 mld. Kč. Proplácení projektů z programu SAPARD bylo ukončeno 30. listopadu 2005, kdy byla celá alokace let 2000 až 2003 vyčerpána. Bylo proplaceno celkem 1 495 projektů v celkové částce 3,9 mld. Kč. Zbylé závazky byly uhrazeny z finančních prostředků Evropského orientačního a záručního fondu. Lze tvrdit, že zkušenosti získané v rámci tohoto programu výrazně přispěly k rychlému zahájení čerpání finančních prostředků v rámci strukturálních fondů EU (Buchal 2006).

3.3.3 Vstup České republiky do Evropské unie

Česká republika spolu s většinou dalších států po vstupu do Evropské unie v květnu 2004, doposud uplatňuje namísto systému SPS zjednodušený systém jednotné platby na plochu (SAPS). Postupně byl též zaváděn systém *cross-compliance*, a to od 1. 1. 2009, a také standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Plnění těchto nároků postupně započalo podmiňovat poskytování celkové výše přímých plateb i některých dalších

dotací. Z grafu č. 1 lze vyčíst objem dotací v roce 2012 ve vybraných zemích v % HDP.

Pro zprostředkování finanční podpory nejen z národních zdrojů, ale i z EU, byl zřízen Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) jakožto platební agentura. Do roku 2007 měl za úlohu v oblasti evropských dotací převážně administraci plateb pocházejících z Evropského

Graf 1: Dotace ve vybraných zemích EU; upraveno dle: <http://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0352-3462/2015/0352-34621503696B.pdf>

zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF). Od roku 2007, kdy EU zahájila nové sedmileté finanční období, došlo k rozdělení fondu EAGGF na Evropský zemědělský záruční fond (EAGF) poskytující převážně přímé platby a dotace v rámci Společné organizace trhu (SOT) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD). V roce 2007 Evropská komise notifikovala český Program rozvoje venkova pro období 2007-2013, který zastával funkci programového dokumentu k čerpání finančních prostředků z fondu EAFRD. Dvakrát byl aktualizován, a to v roce 2008 a 2010 (Paličková & Kuchyňková 2019).

Programové období 2014-2020 bylo zahájeno 1. ledna 2014. Na úrovni EU vystupuje ze strategického dokumentu EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. V rámci sedmiletého finančního úseku bylo na toto programové období na úrovni EU na politiku soudržnosti vyčleněno 352 mld. eur. Realizace projektů a čerpání alokovaných prostředků musí zároveň být dokončeny do konce roku 2023. Pro programové období 2014-2020 bylo navrženo pro Českou republiku celkem 21 operačních programů, které je možné rozdělit do následujících tří skupin:

- **Národní operační programy:** *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Výzkum, vývoj a vzdělávání, Zaměstnanost, Doprava, Životní prostředí, Integrovaný regionální operační program, Praha – pól růstu ČR, Rybářství 2014-2020, Program rozvoje venkova, Technická pomoc.*
- **Programy přeshraniční spolupráce:** *Interreg V-A ČR-Polsko, Interreg V-A Slovenská republika – ČR, Interreg V-A Rakousko-ČR, Program přeshraniční spolupráce ČR – Svobodný stát Bavorsko, Program spolupráce Svobodny stát Sasko – ČR.*
- **Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce:** *Interreg Central Europe, Interreg Danube, Interreg Europe, ESPON 2020, Interact III a Urbact III.*

Řízení jednotlivých operačních programů zajišťují příslušná ministerstva či výkonné agentury (Tetřevová 2017).

3.3.4 Budoucí vývoj

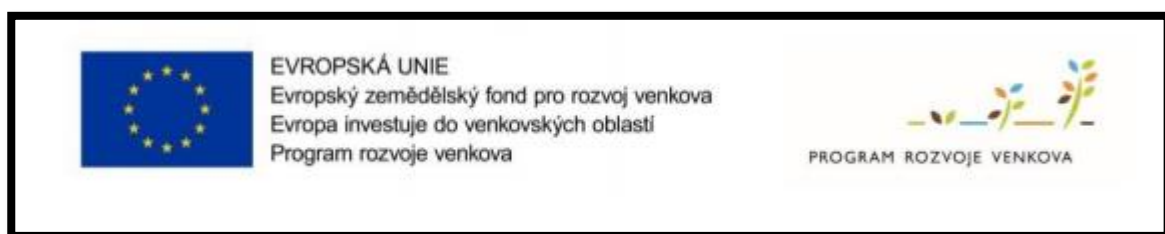
První zpětné vazby z jednání na evropské úrovni ukazují, že velká pozornost bude v období po roce 2020 věnována produkci zdravých a bezpečných potravin a minimalizaci negativních vlivů zemědělských činností na životní prostředí (např. ochrana půdy před erozí, ochrana před dopady sucha atd.). K naplňování výše zmíněných úkolů bude třeba ve zvýšené míře zavádět do praxe nejnovější poznatky, postupy a inovativní metody. V současnosti probíhají na evropské úrovni intenzivní diskuse a konzultace k období po roce 2020. Odborníci z rozdílných oblastí ve svých aktivitách, orientovaných na přípravu základních materiálů pro nové programové období využívají zpracované výstupy z veřejných konzultací. Ty proběhly masově v minulých měsících ve všech členských státech EU a byly zaměřeny na oblast Společné zemědělské politiky po roce 2020 (Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se Zemědělským svazem ČR 2018).

3.4 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova je součástí společné zemědělské politiky EU a je financován z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a také ze státního rozpočtu. Řídícím orgánem programu je Ministerstvo zemědělství ČR.

Cílem tohoto programu je obnovení, zachování a zlepšení ekosystému závislých na zemědělství prostřednictvím převážně agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnosti a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura. Program se zaměřuje na diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován je také komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni.

Podpora je poskytována nejen zemědělcům, ale i dalším klíčovými účastníky rozvoje venkovského prostoru, jako například podnikatelé, spolky, sdružení, neziskové organizace, obce a jejich sdružení atd. (Provazníková 2015).

3.4.1 Program rozvoje venkova 2007–2013

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013 vyplýval z Národního strategického plánu rozvoje venkova. Byl vypracován v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 a prováděcími pravidly dané normy. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova zabezpečoval tento program, blíže specifikoval v souladu s nařízením Rady (ES) 1698/2005 čl. 15 strategie v jednotlivých osách stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova do prováděcí úrovně a zajišťoval tak jeho efektivní realizaci. Opatření Programu přispívala k naplňování cílů Lisabonské strategie ve všech jejích oblastech:

- Společnost založená na znalostech
- Vnitřní trh a podnikatelské prostředí
- Trh práce
- Udržitelný rozvoj.

Existence a realizace Programu rozvoje venkova ČR přinesla zdárnější dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, tj. rozvoj venkovského

prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program dále umožňoval vytvořit podmínky pro konkurenceschopnost České republiky v základních potravinářských komoditách. Program též podporoval rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a posílit sounáležitost obyvatel na venkově. Program, byl schválen vládou ČR a vztahoval se na území České republiky a určoval politiku rozvoje venkova ČR v období 2007-2013 (szif.cz 2013).

Celková suma alokovaná v rámci programu rozvoje venkova na období 2007-2013 pro ČR představovala výši 3,615 mld. € (zhruba 100 mld. Kč) ze zdrojů rozpočtu EU (tedy z fondu EAFRD) bylo alokováno 2,815 mld. €, zbytek kofinancoval český rozpočet. Bylo podpořeno cca 1 300 mladých začínajících zemědělců a vzniklo cca 3,5 tisíc nových pracovních míst. V případě ČR byla při dělení finančních prostředků do jednotlivých os ze strany ČR i Komise zhodnocena skutečnost, že polovina zemědělsky využívané půdy náleží do tzv. less favoured areas (znevýhodněné oblasti) podle kritérií SZP (horské oblasti, oblasti s méně kvalitní půdou, menším přístupem k vodním zdrojům apod.), pro které platí příznivější podmínky spolufinancování. Byla konstatována nezbytnost investic do zemědělského sektoru, vytváření nových pracovních míst, potřeba zvýšení biodiverzity, stejně jako nepříznivá demografická situace a nižší vazba produkční složky zemědělství na zpracovatelský průmysl (Krutílek et al. 2007).

3.4.2 Členění os Programu rozvoje venkova 2007-2013

Program rozvoje venkova se dělil do čtyř základních os. Každá z os plnila některý z cílů tohoto programu:

- Osa I – zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
- Osa II – zlepšování životního prostředí a krajiny
- Osa III – kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
- Osa IV – LEADER

Obrázek 3: Logo Programu rozvoje venkova; zdroj: eagri.cz

Každá osa se dělila na opatření, která byla zaměřena na určitou oblast podpory. Program rozvoje venkova obsahuje tato opatření:

Opatření osy I:

- I. 1.1 Modernizace zemědělských podniků*
- I. 1.2 Investice do lesů*
- I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům*
- I. 1.4 Pozemkové úpravy*
- I. 2.1 Seskupení producentů*
- I. 3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost*
- I. 3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců*
- I. 3.3 Předčasné ukončení zemědělské činnosti*
- I. 3.4 Využívání poradenských služeb*

Opatření osy II:

- II. 1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech*
- II. 1.2 Platby v rámci oblastí Natura 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES*
- II. 1.3. Agroenvironmentální opatření*
- II. 2.1 Zalesňování zemědělské půdy*
- II. 2.2 Platby v rámci Natury 2000 v lesích*
- II. 2.3 Lesnicko-environmentální platby*
- II. 2.4 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů*

Opatření osy III:

- III. 1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy*
- III. 1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje*
- III. 1.3 Podpora cestovního ruchu*
- III. 2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby*
- III. 2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova*
- III. 3.1 Vzdělávání a informace*

Opatření osy IV:

IV. 1.1 Místní akční skupina

IV. 1.2 Realizace místní rozvojové strategie

IV. 2.1 Realizace projektů spolupráce (Machálek et al. 2009).

3.4.3 Osa I - I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců

Opatření bylo propojeno se strategickým cílem zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství. Hlavním cílem byla podpora rozvoje dynamického podnikání u zemědělců v nižší věkové kategorii a tím pozitivní ovlivnění věkové struktury zemědělců. Působilo preventivně proti odchodu mladých pracovníků ze zemědělství a vylepšovalo procento zaměstnanosti ve venkovských oblastech. V programovacím období 2004-2006 nebyl tento typ podpory poskytován, šlo o nové opatření. Toto opatření mělo návaznost na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004-2013), respektovalo cíle Lisabonské strategie a Národního lisabonského programu 2005-2008 (Národní program reforem ČR) (MZe, 2010).

V ose I (osa investic do zemědělství a podpora konkurenceschopnosti, která představovala 22,39 % z celkové alokace prostředků EAFRD) byla možnost zažádat o dotaci v rámci opatření Modernizace zemědělských podniků (investice do budov, staveb a technologií pro živočišnou i rostlinnou výrobu).

O dotaci mohli zažádat zemědělství podnikatelé (fyzické či právnické osoby), podnikatelské subjekty z velké části vlastněné zemědělskými prvovýrobcí či mladí zemědělství podnikatelé do čtyřiceti let, kteří dosáhli minimální zemědělské kvalifikace (výše spolufinancování závisela na tom, zda byl žadatel mladý zemědělec, působící eventuelně v tzv. „znevýhodněné oblasti“ LFA, v takových případech docházelo ke zvýhodnění z hlediska spolufinancování). Na opatření Zahájení činnosti mladých zemědělců byl alokován celkový objem finanční podpory cca 231 mil. Kč.

Podpora se v něm poskytovala na základě podnikatelského záměru, načež způsobilým příjemcem podpory byla fyzická nebo právnická osoba do čtyřiceti let, která začínala zemědělskou činností poprvé. U právnické osoby platila podmínka, že mladý zemědělec musel podnik řídit a podílet se na základním jmění z více jak 50 %. Podporu byla poskytována na investice do zemědělských staveb, do techniky, technologií pro rostlinnou i živočišnou výrobu a nově také na nákup půdy (Krutílek et al. 2007).

Podpora byla poskytnuta ve dvou splátkách, a to po schválení žádosti a zhodnocení realizace podnikatelského záměru. Příspěvek EU činil 75 % veřejných zdrojů a ČR příspěvek činil 25 % veřejných zdrojů. Podpora byla poskytnuta do maximální výše 40tis. eur za období 2007-2013 (MZe, 2010).

3.4.4 Podmínky poskytnutí podpory

Projekt byl realizován na území České republiky, mimo území hl. města Prahy. Pro každý schválený projekt bylo možno využít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU. Žadatel předložil podnikatelský záměr na rozvoj své zemědělské činnosti, ve kterém muselo být uvedeno minimálně:

1. Popis navrhovaného rozvoje zemědělské činnosti
  - obor činnosti (předmět podnikání, hlavní podnikatelské aktivity a jejich struktura)
  - současný ekonomicko-finanční stav žadatele
  - místo podnikatelské činnosti
  - charakteristika produktů a zabezpečení marketingu
2. Rozpočet podnikatelského záměru, dohromady s finančním plánem
3. Plán investic (zaměření a rozměr investic, harmonogram pořízení, popřípadě uvažovaný leasing a doba splatnosti)
4. Časový plán podnikatelského záměru
5. Personální zajištění (množství vytvářených pracovních míst, způsob vedení firmy apod.) a odborná způsobilost žadatele.
6. Informace, zda podnikatelský závěr navazuje na podporu z opatření 1.3.3. (MZe, 2010).

3.4.5 Hodnocení opatření Zahájení činnosti mladých zemědělců (Program rozvoje venkova 2007-2014)

Tabulka 1: Alokace finančních prostředků v rámci osy a PRV (tis. EUR)

	Žádosti (ks)	V tis. EUR
Zaregistrované	3 606	142 299
Proplacené	1 364	54 903

Zdroj: Výroční zpráva o implementaci PRV ČR 2007-2013 za rok 2015, MZe 2016

Tabulka 2: Přehled výstupů a čerpání prostředků (kumulativně v tis. EUR)

	Opatření č. 112	Osa I	PRV
Alokace finančních prostředků	55 683	874 425	3 666 544
V procentech (%)	1,5	24	100

Zdroj: Programový dokument PRV 2007-2013, (2015)

Opatření působila proti odlivu mladých pracovníků ze zemědělství a měla zlepšit míru zaměstnanosti ve venkovských oblastech. Dotace se zaměřila na investice v zemědělské výrobě a byla určena mladým začínajícím zemědělským podnikatelům a měla motivovat mladé zemědělce nejen v zemědělství zůstat, ale také rozvíjet svoje podnikání. Dotace byla vyplácena formou taxativní částky určené k zahájení a rozvoji podnikatelské činnosti a realizaci podnikatelského plánu ve dvou splátkách. Z tabulky č. 1 lze vypočítat, že na opatření – Zahájení činnosti mladých zemědělců bylo alokováno 55 683 mil. eur (1,5 % podíl celkové částky vyčleněného na Program rozvoje venkova).

V rámci opatření bylo plánováno podpořit dohromady 1 500 subjektů v průběhu programovacího období. Celkem bylo k 31. 12. 2015 (tabulka č. 2) podpořeno 1 364 mladých zemědělců, cíl byl z 91 % naplněn (kompletně zrealizovaných podnikatelských plánů s vyplacenými oběma splátkami dotace bylo 1 356). Zájem o zemědělskou činnost byl ze strany mladých osob v ČR vysoký (Ekotoxa & Ireas 2016).

3.4.6 Aktuální stav implementace PRV na období 2007–2013

Soupis základních informací o vyplácení finančních prostředků z celkového rozpočtu PRV na období 2007–2013. Čerpání finančních prostředků k 31. 12. 2013:

Tabulka 3: Čerpání finančních prostředků k 31.12 2013

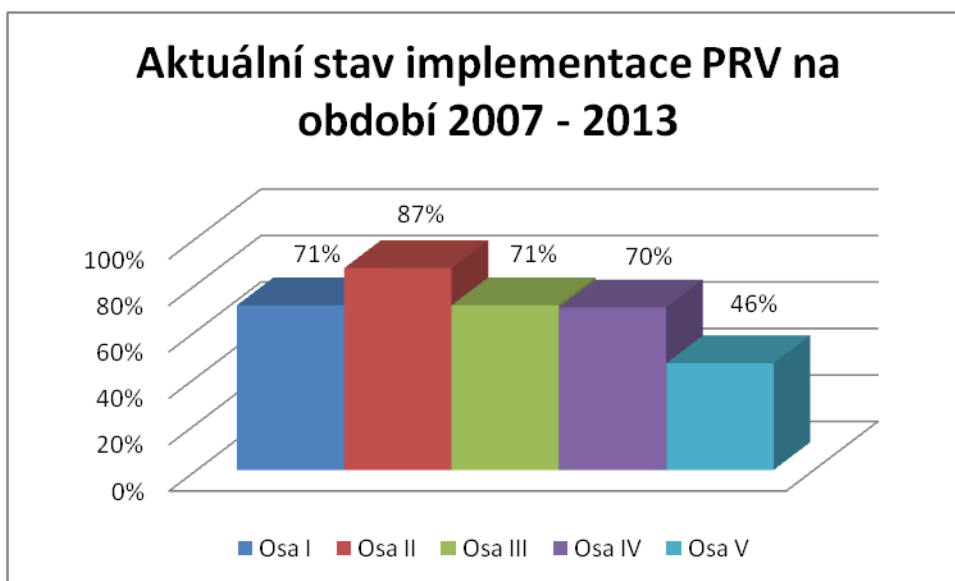
	Opatření	rozpočet na období	propřaceno	schválené závazky	zbývá k závazkování	míra závazkování	míra propřacení	zbývá v Kč (kurz 27)
		EUR						
OSA I	1.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců (112)	57 659 843	53 210 888	56 217 058	1 442 785	97%	92%	38 955 197

Tabulka 4: Čerpání finančních prostředků k 31. 12. 2013

Zdroj: eagri.cz

	Rozpočet PRV na 2007 - 2013	Propřaceno	
	mil. EUR	mil. EUR	%
Osa I	873,5	616,1	71
Osa II	1 931	1 684,8	87
Osa III	641,8	454,6	71
Osa IV	205,8	144,3	70
TP	18	8,2	46
CELKEM	3 670,10	2 908,0	79

Zdroj: eagri.cz

Graf 2: Čerpání finančních prostředků k 31. 12. 2013; zdroj: eagri.cz

3.4.7 Program rozvoje venkova 2014-2020

Struktura Programu rozvoje venkova je identická pro všechny země v EU. Ve srovnání s rozpočtem PRV 2007-2014, měly tentokrát členské země větší svobodu pro formulaci specifických požadavků. Předchozí programové - 4 opatření osy, tentokrát nahradilo 6 priorit:

- Podpora předání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských částech
- Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti každých druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů
- Podpora organizace potravinového řetězce, se zpracováváním zemědělských produktů a následné uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství
- Renovace, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím
- Podpora efektivního využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je rezistentní vůči klimatu
- Podpora sociálního začleňování, redukce chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech

V rámci těchto cílů vlády zdokonalily původní programy, které nechali adaptovat do potřeb domácího zemědělského sektoru a venkovských oblastí (Stepień & Czyżewski 2016).

3.4.8 Opatření Programu rozvoje venkova 2014-2020

Program rozvoje venkova 2014-2020 byl schválen Evropskou komisí dne 26. 5. 2015. Specifikoval opatření, která byla vybrána pro realizaci strategie Programu rozvoje venkova:

M01-Předávání znalostí a informační akce

M04-Investice do hmotného majetku

M06-Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti

M08-Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů

M10-Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)

M11-Ekologické zemědělství

M12-Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě

M13-Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA)

M14-Dobré životní podmínky zvířat

M15-Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů

M16-Spolupráce

M19-Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER

M20-Technická pomoc (Provazníková 2015).

3.4.9 Opatření – M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti

Cílem opatření je generační obnova v zemědělství a také podpora snadnějšího vstupu dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví. K naplňování opatření povede podpora realizace podnikatelského plánu k zahájení činnosti mladých zemědělců, díky níž získají mladí zemědělci prostředky např. do zemědělských staveb, technologií, nemovitostí, speciálních mobilních strojů a na investice pro zpracování vlastních produktů. Dalším cílem je ulehčit diverzifikaci do nezemědělské činnosti a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Za tímto účelem budou podporovány stavební a technologické investice v zemědělských podnicích vedoucí k přerozdělení aktivit do dalších oblastí, aby tak byl zabezpečen nový zdroj příjmů z nezemědělských činností. Typické možnosti diverzifikace prezentuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, nepotravinářské využití zemědělské produkce, obnova řemeslné výroby apod. Podpora má mimo ekonomických přínosů pro příjemce dotace řadu dalších pozitivních faktorů pro venkov – napomáhá udržení pracovních míst a vytváří nové pracovní příležitosti i pro nekvalifikované pracovní síly, napomáhá zachovat zdroje a posiluje ekonomický potenciál v regionu, a v neposlední řadě přispívá k uchování nebo rozvoji služeb na venkově, a tím ke stabilizaci venkovských oblastí (Svoboda et al. 2017).

3.4.10 Operace - 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců

Cílem operace je podpora zahájení aktivního podnikání mladých zemědělců (v živočišné a rostlinné výrobě) v zemědělských podnicích prostřednictvím podpory realizace podnikatelského plánu. Dotace bude poskytnuta ve třech splátkách s tím, že míra první splátky činí 50 % dotace a bude vyplacena po schválení podnikatelského plánu a podpisu Dohody o poskytnutí dotace. Druhá splátka činí 45 % dotace a bude vyplacena po uplynutí druhého roku provedení podnikatelského plánu. Vyplacení třetí splátky je podmíněno řádným uskutečněním podnikatelského plánu.

Podpora se zaměřuje na realizaci podnikatelského plánu, která povede ke stimulaci zahájení aktivního podnikání mladých zemědělců v zemědělských podnicích.

Příjemce se může stát mladý začínající zemědělec, tedy osoba, která dosáhla ke dni podání Žádost o dotaci věku 18 let a zároveň k témuž dni nedosáhla věku 41 let, dosáhla minimální zemědělské kvalifikace (nebo za stanovených podmínek dosáhne) a zahajuje zemědělskou činnost poprvé jako vedoucí podniku (Ministerstvo zemědělství 2017).

3.5 Podmínky získání dotace

Žadatel podpory pro mladé zemědělce musí dodržet následujícími podmínkami pro získání dotace z Programu rozvoje venkova:

- podpora vymezena na podniky spadající do definice mikro nebo malého podniku,
- podpora podmíněna předložením, kladným posouzením a realizací podnikatelského plánu, který je zhotoven na 4 roky,
- realizace podnikatelského plánu musí být zahájena do 9 měsíců od podpisu Dohody o poskytnutí dotace,
- žadatel uskuteční definici aktivního zemědělce dle § 3 nařízení vlády č. 50/2015 do 18 měsíců od zahájení činnosti poprvé, tj. od podpisu Dohody,
- minimální a maximální velikost podniku, ve kterém mladý zemědělec začíná fungovat jako vedoucí podniku, pro vstup do operace je daná dovršením minimální, resp. maximální hodnoty standardní produkce,
- žadatel (za právnickou osobu je to fyzická osoba plnící funkci statutárního orgánu) nebyl příjemce dotace z opatření I. 3.2. Zahájení činnosti mladých zemědělců v Programu rozvoje venkova pro období 2007-2013 (Ministerstvo zemědělství 2018).

Je nutné respektovat některé limity:

- pořízení mobilních strojů určených pro zemědělskou prvovýrobu max. 45 % dotace,
- zakoupení nemovitostí max. 45% dotace,
- zakoupení sadby, osiv, krmiv, hnojiv a prostředků na ochranu rostlin pro přímou spotřebu v podniku max. 10 % dotace (Adámková et al. 2017).

3.5.1 Minimální zemědělská kvalifikace

Zemědělská kvalifikace se stanovuje pro ty případy, kdy je pro další vzdělávání nebo pro účely poskytování podpor, popřípadě pro další účely vyžadována zemědělská kvalifikace s vymezeným stupněm vzdělání.

3.5.1.1 Uznání minimální zemědělské kvalifikace

Minimální zemědělskou kvalifikaci dokládá podnikatel jedním z následujících způsobů:

- a) osvědčením o získání zemědělského vzdělání nejméně na úrovni středního vzdělání s výučním listem ve vybraném zemědělském oboru, popř. v oboru zaměřeném na veterinářství nebo veterinární prevenci,
- b) osvědčením o absolvování rekvalifikačního kurzu orientovaného na výkon obecných zemědělských činností v rozsahu nejméně 300 hodin,
- c) osvědčením o získání vybraných dílčích kvalifikací s vazbou k některému zemědělskému povolání zařazenému alespoň v kvalifikační úrovni 3 nebo veterinárnímu povolání.

V případě nejasností v prokazování minimální zemědělské kvalifikace rozhoduje o uznání minimální zemědělské kvalifikace příslušný odbor ministerstva.

3.5.1.2 Zemědělské vzdělání

1. Minimální zemědělskou kvalifikaci dosahuje podnikatel, který vystudoval zemědělský nebo veterinární obor vzdělání poskytující nejméně střední vzdělání s výučním listem, nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou, nebo dříve absolvované gymnaziální vzdělání se zaměřením na zemědělství, nebo vyšší odborné vzdělání, nebo vysokoškolské vzdělání. Lesnické, ekologické nebo jiné zaměření studia není pro účel doložení odborné způsobilosti dle citovaného zákona pokládáno za zemědělský obor, není-li dále stanoveno jinak.
2. Střední vzdělání s výučním listem lze získat úspěšným absolvováním daného tříletého zemědělského oboru vzdělání, nebo daného dvouletého zemědělského učebního oboru. Výsledným certifikátem je výuční list.
3. Střední vzdělání s maturitní zkouškou lze získat úspěšným absolvováním daného oboru vzdělání se zemědělským nebo veterinárním zaměřením. Maturitní vysvědčení je výstupním certifikátem.

4. Úplné střední vzdělání se zaměřením na zemědělství obdrželi úspěšní absolventi gymnázií se zaměřením na zemědělství. Výstupním certifikátem je pak maturitní vysvědčení.
5. Vyšší odborné vzdělání lze obdržet úspěšným absolvováním vybraného oboru vyšší odborné školy. Výstupem z této školy je vysvědčení o absolutoriu.
6. Vysokoškolské vzdělání je možno získat úspěšným absolvováním vybraného oboru v bakalářském nebo magisterském studiu na vysoké škole nebo univerzitě. Výstupní certifikát představuje diplom.

3.5.1.3 Rekvalifikační kurz

Minimální zemědělskou kvalifikaci dodržuje podnikatel, který absolvoval rekvalifikační kurz zaměřený na výkon obecných zemědělských činností v celkovém rozsahu alespoň 300 hodin v některém vzdělávacím subjektu akreditovaném ministerstvem nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Absolvování rekvalifikačního kurzu pro výkon obecných zemědělských činností se prezentuje osvědčením.

3.5.1.4 Dílčí kvalifikace

Minimální zemědělskou kvalifikaci splňuje podnikatel, který získal alespoň 3 dílčí kvalifikace s vazbou na dané zemědělské nebo veterinární povolení v určené kvalifikační úrovni, které jsou označeny jako integrující nebo skládající (MZe 2008).

3.6 Mladí zemědělci v odvětví

Důležitým prvkem strukturální změny v zemědělství EU je obecné stárnutí zemědělské populace. Pouze 6 % zemědělců v EU je mladších 35 let, zatímco více než polovina je starší 55 let a více. Počty mladých zemědělců výrazně klesly mezi lety 2003-2007 v porovnání s jinými věkovými skupinami v EU – 27¹, nejvýrazněji je na tom Kypr (-24 %), Bulharsko,

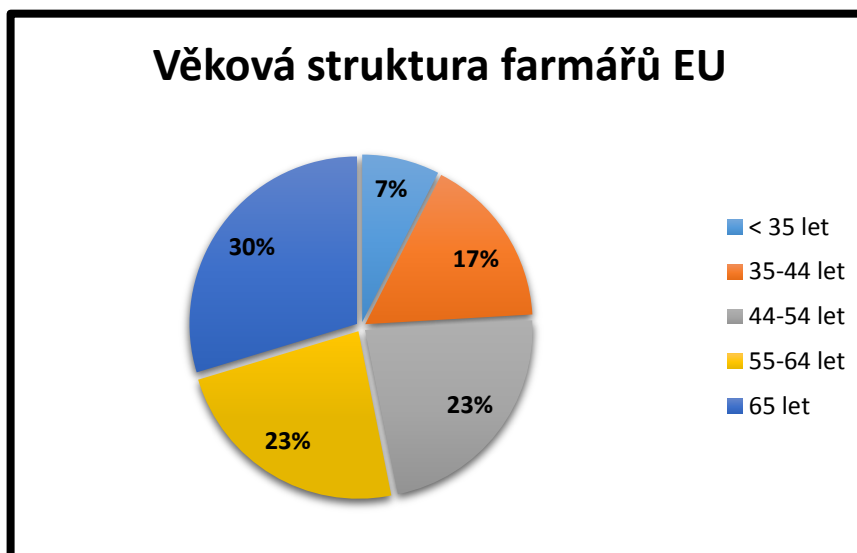
---

¹EU – 27 (1 ledna 2007–30 června 2013) představuje státy: Rakousko, Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, France, Německo, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Holandsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie.

Estonsko a Rumunsko (18 %). V posledních letech lze nalézt patrný rozdíl mezi stavy mladé a starší generace zemědělců a týká se téměř všech členských států. Nicméně, dle grafu č. 3 lze pozorovat značné rozdíly mezi členskými státy (stav k roku 2009):

- EU-12² má vyšší podíl (7,5 %) mladých zemědělců (pod 35 let) než EU-15³, ale také vyšší podíl starších zemědělců (nad 65 let- 29,7 %) (31 % v EU-15, 34 % v EU-12);
- Bulharsko, Itálie, Portugalsko a Rumunsko má méně než 5 % mladých farmářů a více než 40 % starších farmářů;
- Polsko má vyšší podíl mladých farmářů (12 %), zatímco největší podíl starších zemědělců má Portugalsko (47 %) (Rovný 2016).

Úbytek mladých zemědělců je v Evropské unii dobře známým problémem. V evropské unii v roce 2016 bylo v průměru 10,6 % zemědělců mladších 40 let, ale 32,8 % bylo starších než 65 let, tj. v důchodovém věku. V České republice bylo 10,2 % mladých zemědělců a z toho 26,8 % bylo v důchodu. Byl odhadnut vývoj zemědělské populace podle trendů v celkovém počtu obyvatel a bylo předpovězeno, že zemědělstí pracovníci starší 55 let převýší počet mladých zemědělců v roce 2026. Nedostatek mladých zemědělců ohrožuje existenci samotného odvětví.

Graf 3: Věková struktura farmářů EU (2010); zdroj: Eurostat Farm Structure Survey

² EU-12 (1 ledna 1993-31 prosince 1994) představuje státy: Belgie, Dánsko, Francie, Německo, Řecko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Holandsko, Portugalsko, Španělsko a Velká Británie;

³ EU-15 (1 ledna 1995-30 dubna 2004) představuje státy: EU-12 + Rakousko, Finsko a Švédsko.

Pouze prostá náhrada starých zemědělců mladými by nepřinesla žádné významné zlepšení výkonnosti společnosti. Nicméně mladí zemědělci mají delší plánovací horizont a mají větší tendenci investovat do růstu podniků než srovnatelné starší věkové skupiny (Šimpachová Pechrová et al. 2018).

3.6.1 Odliv mladých zemědělců z odvětví

Nízký podíl mladých zemědělců je považován za problém, a to hlavně kvůli ztrátě potenciálu při vytváření účinného, konkurenceschopného, inovativního a také více profitujícího a udržitelného hospodaření. Mladí zemědělci jsou častěji více motivováni tvořit a rozvíjet své vlastní podniky než starší předchůdci. Obecně jsou více otevření novým nápadům a jsou připraveni přijímat větší rizika, také častěji využívají možností úvěrového krytí k rozšíření podnikání. Navíc mladí farmáři hrají velmi důležitou roli v otázce potravinové bezpečnosti a globálního oteplování.

Snižující počet mladých zemědělců má několik možných vysvětlení, jedním z nich je, že mladí lidé čelí překážkám, jež brání vstupu do zemědělského sektoru (např. vysoké ceny půdy, složité získání finančních zdrojů a politická podpora) a další faktory, které negativně ovlivňují vstup do zemědělství.

Vzdělávací, finanční a motivační důvody jsou hlavním aspektem neochoty mladých zemědělců vstoupit do odvětví. Pokud jde o vzdělání, některé studie odhalily, že vyšší vzdělání farmářů mělo negativní dopad na přechod do odvětví (May et al. 2018).

3.7 Studenti zemědělských oborů

Zemědělství se u nás setkává s řadou problémů. Je chápáno jako odvětví s relativně nižší perspektivou uplatnění – náleží k odvětvím s vyšším věkovým průměrem a dlouhodobě trpí úbytkem zájmu ze strany mladých lidí. Množství pracujících v tomto odvětví má klesající tendenci, ale i zde jsou nové trendy a profesí určitého typu je nedostatek. Nové trendy v zemědělství mohou přispět k navýšení poptávky po pracovnících s vyšší či širší kvalifikací (Doležalová 2014).

3.7.1 Zájem o obor

Nejvýznamnějším faktorem pro volbu oboru byl u absolventů maturitních oborů zájem o obor. Pro kariérní volbu žáků byly dále zásadní faktory související s uplatněním na trhu

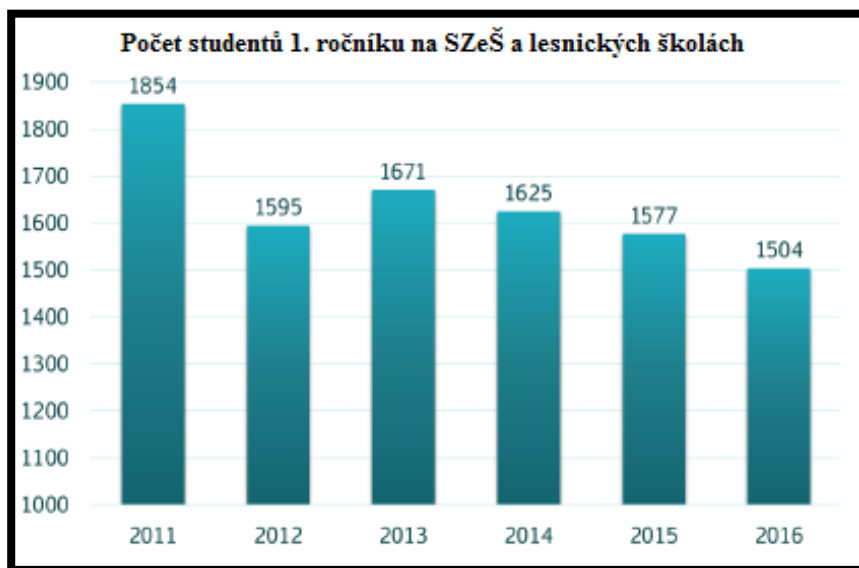
práce. Žáci maturitních oborů brali také v potaz lehčí uplatnění na trhu práce. Vzdělání zaujímalo druhou nejčastější motivaci. Dalším činitelem bylo dobré finanční ohodnocení. K podstatným faktorům ovlivňujícím výběr oboru patří blízkost školy, resp. možnost dojíždění. Nedostatek pracovníků v některých profesích přivádí ke snaze motivovat žáky k výběru konkrétního oboru. Touto motivací je finanční podpora žáků – stipendium. Druhým zásadním hlediskem kariérního rozhodování je otázka volby mezi učebním nebo maturitním oborem a všeobecným nebo odborným vzděláním. Do výběru o tom, zda žák zvolí maturitní, nebo učební obor, vstupuje celá řada činitelů, včetně špatného prospěchu a obav z nezvládnutí maturitní zkoušky nebo určitých předmětů, ale i otázky spojené se sociálním zázemím, s finanční situací v rodině, zájmem o krátkodobější vzdělávání z důvodu rychlejšího vstupu na trh práce a podobně. V kategorii maturitních oborů je převládajícím důvodem výběru snaha získat maturitní vzdělání a mít možnost pokračovat na VŠ/VOŠ. Na druhé straně, vysoké procento žáků vstupujících do odborného maturitního vzdělání si toto vzdělání vybírá proto, že chtějí mít ukončené odborné vzdělání a kvalifikaci, která jim zabezpečí jistotu vstup na trh práce i bez nutnosti pokračovat na VŠ. Střední odborné maturitní vzdělání tak z pohledu žáků a absolventů nepředstavuje jednoznačnou přípravu k VŠ studiu, plní totiž současně i roli přípravy pro přímý vstup na trh práce (Trhlíková 2018).

3.7.2 Absolventi oborů Zemědělství a lesnictví

Absolventi oborů Zemědělství a lesnictví (v roce 2016 jich bylo 3,1 tis.) představují dlouhodobě zhruba 4 % ze všech absolventů středních škol (bez nástavbového studia). Z grafu č. 4 je patrné, že počty absolventů zemědělských oborů dlouhodobě klesají, v posledních letech ale velmi mírně, což se vzhledem k velkému úbytku absolventů jako celku projevuje mírným zvyšováním podílu absolventů zemědělských oborů na celku. Od roku 2011 poklesl v celkovém souhrnu počet absolventů Zemědělství a lesnictví o 13,9 %. Snížení počtu absolventů v posledních letech je zásadně ovlivněno jejich neúspěšností u maturitní zkoušky.

Skupina zemědělských oborů přísluší spíše k mírně nadprůměrným skupinám v zastoupení absolventů, načež převažující je podíl absolventů s výučním listem (10,6 % podílu na celku). Podíl absolventů maturitních oborů Zemědělství a lesnictví je zřetelně nižší, dosahuje 3,2 %. V případě nástavbového studia představují absolventi zemědělských oborů 1 % v denním a 0 % v jiné než denní podobě vzdělávání. V roce 2016 se rovnal počet absolventů nástavbového studia v zemědělství 16 absolventů, u vyššího odborného vzdělání je tato hodnota mírně vyšší (136 absolventů). To naznačuje, že v nástavbovém studiu nejsou

zemědělské obory takřka realizovány a ani v rámci vyššího odborného vzdělání nejsou příliš rozšířené (Trhlíková et al. 2017).

Graf 4: Počty studentů SZeŠ a lesnických škol; zdroj: NÚV 2017

3.7.3 Hodnocení oboru studia maturitních oborů

V zemědělství a lesnictví je celkové hodnocení úrovně vzdělání průměrné v porovnání s ostatními skupinami, jako slabší je sledována schopnost pracovat na PC. Totožný obor by opětovně studovalo 74 % žáků, tedy více jak průměr. Žáci by si zvolili jiný obor nejčastěji z důvodu upřednostnění více praktické výuky a ztráty zájmu o obor, dále nízké úrovně přípravy v oboru a nízkých platů. Zájem o práci v oboru je vysoký – asi 51 % soudí, že se uplatní v oboru, a 34 % si chce hledat práci v příbuzném oboru. Příčinou odchodu za prací do jiného oboru je mnohdy ztráta zájmu o obor a nedostatek pracovních míst (Doležalová et al. 2017).

3.7.4 Návaznost studia absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mají možnost dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Absolventi oborů Zemědělství a lesnictví se k terciárnímu studiu hlásí daleko méně než absolventi jiného zaměření. Vzhledem k vysoké úspěšnosti daných absolventů při přijímacím řízení je přijato ke studiu na vysoké či vyšší odborné školy celkem 58 % všech absolventů zemědělských oborů. Vyšší odborné školy přijali 11 % absolventů a ke studiu na vysoké škole bylo přijato 49 %.

Rovnou na trh práce, a to po ukončení maturitního studia, přechází 42 % absolventů zemědělských oborů (Trhlíková et al. 2017).

3.7.5 Výuka

Vzdělávání v zemědělském oboru směřuje v souladu s cíli středního odborného vzdělávání k tomu, aby si žáci vytvořili, v návaznosti na základní vzdělávání, a to na úrovni, která odpovídá jejich schopnostem a studijním předpokladům, odborné kompetence. Dotační politika zemědělství je probírána na středních škola stručněji než na vysokých školách, zde ale také závisí na oboru studia.

Součástí učebního plánu vysoké školy zemědělské by měl být alespoň všeobecný přehled studentů o dotačních možnostech v zemědělství. Například Česká zemědělská univerzita v Praze, konkrétně tedy fakulta agrobiologie potravinových a přírodních zdrojů, v oboru veřejná správa, za dobu studií bakalářského i magisterského stupně studia, seznamuje studenty s možnostmi dotační politiky v zemědělství České republiky. Hlavním cílem těchto předmětů je seznámit studenty se stávajícími a připravovanými programy rozvoje zemědělství a venkova v ČR a v EU a naučit je konkrétním procesům při realizaci těchto programů v praxi. Předměty se orientují na problematiku zemědělství a venkova z hlediska regionálního rozvoje, trvale udržitelného rozvoje a z hlediska evropské integrace. Mimo teoretického výkladu se výuka soustřeďuje i na otázky praktické realizace programů a projektů. Kompetenční požadavky těchto předmětů jsou takové, že absolventi jsou schopni se dále samostatně vzdělávat v konkrétních disciplínách spojených s evropským integračním procesem, a především podporami pro zemědělství a venkov. Dovedou průběžně sledovat odborné zdroje a jsou si vědomi nutnosti aktualizace informací v této oblasti.

Důležitou roli ve vzdělávání, ať už pedagogů či žáků představuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) kterého je součástí oddělení Vzdělávání a poradenství, jež zajišťuje funkci poradenského a vzdělávacího centra pro oblast zemědělství, potravinářství a rozvoj venkova. Mezi hlavní cílové skupiny, pro které oddělení pořádá odborné vzdělávání, patří zejména pracovníci resortních organizací podřízených Ministerstvu zemědělství, odborní učitelé středních zemědělských škol, učitelé základních škol, lesní pedagogové, odborní lesní hospodáři, vlastníci lesů, pracovníci provádějící úřední kontrolu v oblasti bezpečnosti potravin. Oddělení plní také úlohu organizačního garanta kurzů pro výkon obecných zemědělských činností. Tento kurz je potřebný pro osoby, které se ucházejí o poskytnutí podpor a musí splnit podmínku zemědělského vzdělání, kterým nedisponují. Kurzy pro výkon obecných zemědělských činností organizují zemědělské školy, které mají pověření od

Ministerstva zemědělství. Hlavním strategickým cílem tohoto projektu je získávat mladé, v oboru vzdělané lidi do resortu zemědělství (Pudilová et al. 2018).

4 Metodika

Tato diplomová práce se zabývala oborovou analýzou studentů středních a vysokých škol zemědělských. Práce byla rozdělena do dvou částí, a to na literární rešerši a vyhodnocení dotazníkového šetření. Literární rešerše měla za úkol komplexněji představit dotační politiku zemědělství v České republice. Všechny použité zdroje literární rešerše jsou uvedeny v seznamu literatury na konci diplomové práce.

Byl uskutečněn kvantitativní průzkum formou dotazníkového šetření mezi studenty. Toto šetření bylo provedeno pomocí online dotazování se respondentů, prostřednictvím stránky www.vyplnto.cz a bylo zcela anonymní. Byla zvolena elektronická metoda distribuce dotazníku mezi studenty z hlediska časové náročnosti, vzdálenosti jednotlivých škol a také míry ochoty spolupráce se zaměstnanci školy při součinnosti s vyplňováním dotazníku. Součástí dotazníku byl průvodní dopis, který seznamoval respondenty s možnostmi vyplnění dotazníku a též krátký úvod k Programu rozvoje venkova. Bylo osloveno několik zemědělských středních škol ve Středočeském kraji a studenti České zemědělské univerzity v Praze, přesněji fakulty agrobiologie potravinových a přírodních zdrojů. Výsledky dotazníků byly zpracovány formou grafů a následně vyhodnoceny.

Na počátku diplomové práce byly ustanoveny analýzy, které se pomocí tohoto dotazování zodpoví.

Hypotézy jsou výroky o vztazích mezi dvěma (či více) proměnnými, jsou formulované nejběžněji jako otázky. Jedná se o vyjádření předpokladu nebo očekávání výzkumníka. Jde tedy o předpoklad závislosti jevů (proměnných), který se bude ještě dále utvářet. Důležitým faktem tedy zůstává, že hypotéza je potřebná formulovat ještě na začátku výzkumu. Konstrukce hypotézy probíhá dle následujícího klíče:

- *Obecná hypotéza – Operacionalizace – Pracovní hypotézy – Ověření hypotéz*

Obecná hypotéza je první hypotéza, která obecně vymezuje předpoklad závislosti proměnných.

Operacionalizace je proces, kdy z pojmů obsažených v obecné hypotéze definujeme proměnné. Všechny proměnné uvedené v hypotéze musejí mít validní operační definici, tedy musejí být měřitelné. Dělíme proměnné:

- *nominální* (pohlaví, bydliště, obor studia) – lze u nich pozorovat četnosti, ale nelze je poměřovat,
- *ordinální* (pořadové) – lze u nich stanovit pořadí (dosažené vzdělání, úroveň uspokojení),
- *intervalové* (rozdílové) – lze u nich navíc spočítat diferenci mezi hodnotami proměnných (úroveň příjmu, počet dětí),
- *poměrové* (podílové) – je podobná nominální (lze srovnat), ordinální (lze vymezit pořadí), intervalové (můžeme stanovit rozdíl) a přidává navíc poměr, kolikrát je jedna hodnota větší (resp. menší) než druhá (např. teplota, počet dětí v rodině).

Pracovní hypotéza dále obsahuje předpoklad závislosti dvou a více proměnných. Tedy již obsahují proměnné, které lze měřit, pozorovat a zaznamenávat.

Hypotézy jsou výchozím základem pro výběr a design výzkumné techniky (sestavení otázek v rozhovoru nebo dotazník, nastavení podmínek a volba vzorku u experimentu, vytvoření kategorií pro kódování při nezúčastněném pozorování atd.) (Hendl 2006).

Vyhodnocení dotazníku přineslo odpovědi na uvedené hypotézy a ty následně potvrdilo či vyvrátilo.

4.1 Využité zdroje

Literární rešerše diplomové práce byla sestavená převážně z knižních zdrojů, odborné literatury, vědeckých článků a článků v odborných časopisech, oficiálních webových stránek ústředního orgánu státní správy (Ministerstvo zemědělství) a státních institucí (SZIF, PGRLF). Zdroje uvedené v seznamu literatury jsou v českém i anglickém znění, tyto zdroje souvisejí s dotační politikou zemědělství v České republice. Nutno podotknout, že probíraná témata nedisponuje dostatkem literárních zdrojů, a proto bylo velmi obtížné pracovat s aktuálními informacemi v tištěné podobě, největší zdroj informací, týkající se tohoto tématu, se tedy nachází na internetu.

4.2 Použité výzkumné metody

Diplomová práce je dělena do dvou hlavních částí a těmi jsou literární rešerše a vyhodnocení dotazníkového šetření. Literární rešerše diplomové práce je členěna do 3 kapitol, které se dále dělí do menších podkapitol, které seznamují s dotační politikou v zemědělství

České republiky. Druhá část diplomové práce, tj. praktická část se skládá z kvantitativního výzkumného nástroje – dotazníkového šetření. Následně z vyhodnocení tohoto šetření a diskuzí nad probíraným tématem a závěrem.

4.2.1 Kvantitativní výzkum

Kvantitativní výzkum znázorňuje jednu z metodologických možností výzkumu. Další možností je kvalitativní výzkum. Kvantitativní výzkum je historicky starší a rozvíjel se na základě inspirace přírodních věd. Název přibližuje, že jeho klíčovou vlastností je vyjadřování vlastností objektů a jevů číselně. Není to však jeho hlavní vlastnost, důležitější je to, jak kvantitativní výzkum pohlíží na svět a jak ho poznává. Kvantitativní výzkum vyhledává odpovědi na výzkumné otázky a testuje hypotézy. Aby tyto výzkumné otázky a hypotézy mohly být zformulované, výzkumník musí vycházet z existující teorie – je nucen znát teoretický aparát, základní zjištění a jeho vztahy. Bez tohoto nemůže zformulovat efektivní otázky a smysluplné hypotézy. Dá se říct, že čím hlouběji zná výzkumník zkoumanou oblast, tím vytváří hodnotnější výzkumné otázky a zásadní hypotézy – a vice versa. Přirozeně, kromě důkladné znalosti problematiky výzkumník musí být také tvořivý, jinak by pouze kopíroval existující výzkumy (Gavora 2012).

4.2.2 Vlastnosti výzkumného nástroje

Při dotazování můžeme využít během sběru primárních dat několik různých nástrojů, které nám napomáhají při zjišťování požadovaných údajů, příp. při zaznamenávání odpovědí respondentů.

Dotazníky prezentují formuláře (papírové nebo elektronické) se sérií otázek, na něž respondenti odpovídají, případně obsahují též varianty jejich odpovědí. Dotazník může sloužit jak tazateli, tak respondentovi, nebo oběma. Jedná se tedy vlastně o způsob psaného řízeného rozhovoru (Kozel et al. 2011).

Velmi důležitými nástroji při využívání výzkumného nástroje jsou vlastnosti: validita, reliabilita a reprezentativita.

Validita daného výzkumu, respektive výzkumného nástroje či aplikované procedury (zvláště měření) vyjadřuje, že konkrétní výzkum zjišťuje skutečně to, co má být předmětem zkoumání. Jedná se tedy o to, aby výzkum byl pravdivý a smysluplný v tom, že závěry z něj vyvozované mají platnost pro objasňovaný jev. Další vlastností je reliabilita, ta prezentuje přesnost a spolehlivost výzkumného nástroje, je ukazatelem stability daného zjišťování a měření. Vysoká reliabilita vyjadřuje to, že při opakování výzkumu se shodný nástrojem a za

stejných podmínek se výsledky provedených výzkumů či měření nebudou příliš odlišovat. V případě, že nějaký výzkum nebo výzkumný nástroj výrazně nesplňuje kritéria validity či reliability, může být spolehlivost výzkumu zpochybňována. Daleko větší pozornost se připisuje třetímu kritériu věrohodnosti výzkumu, a to je reprezentativnost. Při projektování a realizaci výzkumů a též při jejich hodnocení (např. v rámci obhajob magisterských či doktorských prací) se obyčejně zachází s pojmem reprezentativita (synonymum reprezentativnost). Pakliže nějaký výzkum není reprezentativní a zároveň je snaha jeho zjištění zobecňovat, je právem považován za vědecky nekorektní. Ze statistického hlediska jde o stanovení počtu jednotek (osob, předmětů apod.), které musí být obsaženy ve zkoumaném vzorku, aby byl výzkum považován za reprezentativní (Průcha 2014). Z obrázku

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • Možno testovat a verifikovat teorie. • Výběr vzorku je poměrně snadný. • Sběr dat může být poměrně rychlý. • Může být zkoumán velký soubor subjektů, jevů. • Zpracování dat možno provést pomocí počítačového programu. • Výsledky jsou kvantifikovatelné. • Výsledky jsou objektivní, tj. nezávislé na výzkumníkovi. • Poznatky lze zobecnit na širší soubor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Při zkoumání rozsáhlých populací jsou opomíjeny specifičnosti lokalit, subjektů, podmínek. • Výzkumník se většinou nedostává do přímého kontaktu se zkoumanými subjekty. • Interpretace výsledků nepřihlíží k rozmanitostem subjektů, jejich postojů, motivací, prožitků.

č. 4 Obrázek 4: Výhody a nevýhody kvantitativního výzkumu; upraveno dle: Průcha (2014)

lze posoudit výhody a nevýhody kvantitativního výzkumu.

4.2.3 Dotazníkové šetření

Pro získání úsudku a znalosti veřejnosti bylo vybráno dotazníkové šetření. Tento dotazník je součástí seznamu příloh uvedený na konci diplomové práce. Tomu předcházela formulace vědeckých hypotéz, na základě, které byl vytvořen dotazník, jež shromáždil příslušná data o studentech vybraných zemědělských škol. Výzkumu se zúčastnilo 319 respondentů z České republiky, první a také početnější skupina odpovídajících studuje v hlavním městě Praze, zatímco druhá skupina dotazovaných studuje ve Středočeském kraji.

Dotazník měl za cíl shromáždit data pomocí kvantitativního výzkumu. Kvantitativní výzkum se zabývá získáváním údajů o četnosti výskytu stavu, který již proběhl či se právě děje. Účelem kvantitativního výzkumu je získání měřitelných číselných údajů, k naplnění podmínek shromažďování údajů a získání statisticky spolehlivého výsledku, je zapotřebí práce

s velkými soubory respondentů v procesu formálního dotazování, příp. údaje jsou získávány pozorováním frekvence určitých jevů nebo analýzou sekundárních údajů (Kozel et al. 2011).

Byli osloveni studenti středních škol zemědělských a také vysokoškolští studenti České zemědělské univerzity v Praze. Dotazník byl rozeslán studentům prezenční formy, ale i studentům kombinované formy studia. Byly vybrány tyto střední školy: Střední zemědělská škola Brandýs nad Labem, Střední zemědělská škola Rakovník, Střední zemědělská škola a Střední odborná škola Poděbrady, Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola Benešov, Střední zemědělská škola Čáslav, Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim, Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola Tábor, Střední zemědělská škola a Obchodní akademie Písek, Střední zemědělská škola Dalovice, Obchodní akademie a Střední odborná škola zemědělská a ekologická Žatec, Střední škola technická a zemědělská, Nový Jičín. Vysokoškolští respondenti byli osloveni z České zemědělské univerzity, a to výhradně z fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, dotazování se týkalo pouze studentů oborů s návazností na veřejnou správu a dotační politiku zemědělství. Distribuce dotazníku mezi studenty proběhla elektronickou formou, která obsahovala samostatný dotazník a úvodní informace o daném tématu průzkum, byli kontaktováni pověřené osoby vybraných škol a osloveni s žádostí o redistribuci mezi studenty. Emailové adresy vybraných škol byly získány z webových stránek jednotlivých škol. Získaná data byla vizualizovaná do přehledných grafů, které byly slovně zhodnoceny.

Na základě získaných primárních dat byly zhodnoceny stanovené vědecké hypotézy a v rámci výsledků budou následně zformulovány návrhy a doporučení.

Struktura dotazníku byla členěna do otázek uzavřených, v nichž respondenti určitým způsobem manipulují s odpověďmi již navrženými (např. vybírá si, seřazuje apod.). Dotazník se skládal z 10 jednoduchých otázek, které byly zformulovány tak, aby byli pro respondenty srozumitelné, příliš nezabíhaly do podrobností a také aby zabraly dotazujícím co nejmenší čas potřebný k vyplnění dotazníku. První část otázek byla identifikační a druhá se skládala z otázek dichotomických, polytomických výběrových a stupnicových komparativních.

Uzavřené (strukturované) položky jsou charakteristické tím, že se u nich respondentům předkládá vždy určitý počet předem připravených odpovědí. Hlavní výhodou těchto položek je to, že se výrazně zjednodušuje vyhodnocování získaných odpovědí. Mnohdy také respondenti ochotněji vyplňují dotazník s již předem připravenými odpověďmi. Na druhé straně setrvává fakt, že veškeré možné kvality odpovědí jsou násilně vkládány do schématu připravených odpovědí. Podle počtu předkládaných odpovědí lze uzavřené položky rozčlenit na dichotomické a polytomické. (Chráska 2016).

Podle toho, jakým způsobem má respondent v určité otázce dotazníku odpovědět, lze rozdělit otázky na:

1) Uzavřené otázky

- Dichotomické (s alternativou) – respondent si může vybrat pouze zde dvou odpovědí, které se navzájem vylučují – ano – ne.
- Polytomické výběrové – jedna možnost z daných alternativ je správně.
- Polytomické výčtové – možnost výběru několika variant z uvedených odpovědí. Postup vyplnění dotazníku určuje pokyn, buď na začátku dotazníku, nebo u každé otázky. Např. „V seznamu sportovních aktivit zakroužkuj 3, které považuješ za nejvíce zdraví prospěšné“.
- Polytomické stupnicové – respondent uvádí pořadí níže předložených variant odpovědí – stupňování variant odpovědí. Např. „níže uvedených 5 potravin uspořádej podle míry vlivu na obezitu“.
- Stupnicové komparativní – číselné vyjádření prostřednictvím bodového systému – respondent přidělí své odpovědi hodnotu dle bodového systému. Často se v dotaznících využívají tzv. *škály Likertova typu*. U těchto škál se předkládá určité tvrzení a po respondentovi se požaduje, aby vyjádřil stupeň svého souhlasu, resp. nesouhlasu na hodnotící škále (nejčastěji sedmibodové, ale někdy i vícebodové). Stupeň souhlasu (resp. nesouhlasu) s prezentovaným tvrzením vyjadřuje respondent např. zakroužkováním, označením křížkem apod. náležejícího čísla na škále. Např. „Pravidelná konzumace vitaminových doplňků stravy vylepšuje můj zdravotní stav“ – *zcela nesouhlasím 1 2 3 4 5 6 7 zcela souhlasím*.

2) Otevřené otázky – např. „*Co si myslíte o ...?*“. Nevýhodou těchto otázek je jejich volnost, která působí potíže při vyhodnocování.

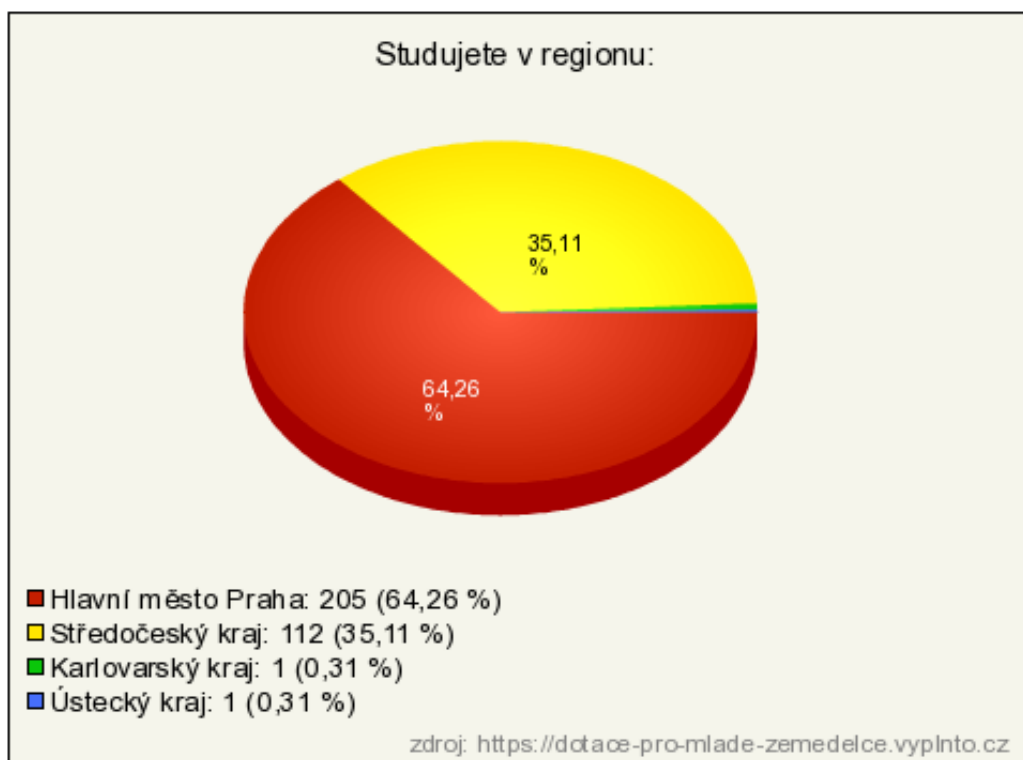
3) Polouzavřené – smíšení otázek otevřených a uzavřených, kdy respondent, nevyhovující-li mu předložené odpovědi, využije možnost doplnit vlastní odpověď – a,b,c,d, jiné (Walker 2013).

5 Výsledky

5.1.1 Demografická data

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 319 respondentů, z něhož návratnost dotazníku byla 86,5 %. Návratnost dotazníku je dána poměrem vyplněných a zobrazených dotazníků, jedná se ovšem pouze o orientační údaj. Vzhledem ke skutečnostem vyplývajícím z grafu č. 6 (otázka č. 1) bylo nadále ve *vyhodnocení těchto grafů* počítáno se 314 respondenty, neboť 5 z odpovídajících uvedlo, že nestudují školu se zemědělským zaměřením, nelze tedy tyto respondenty zahrnovat do celkové analýzy studentů. Z dostupných dat bylo možné zjistit, že uvedených 5 respondentů pocházelo z vysoké školy.

Z grafu č. 5 bylo zjištěno, že nadpoloviční většina odpovídajících studuje školu se zemědělským zaměřením v hlavním městě Praze a to 205 (64,26 %), na druhém místě jsou studenti ze Středočeského kraje 112 (35,11 %), 1 student z Karlovarského kraje 1 (0,31 %) a 1 student z Ústeckého kraje (0,31 %).

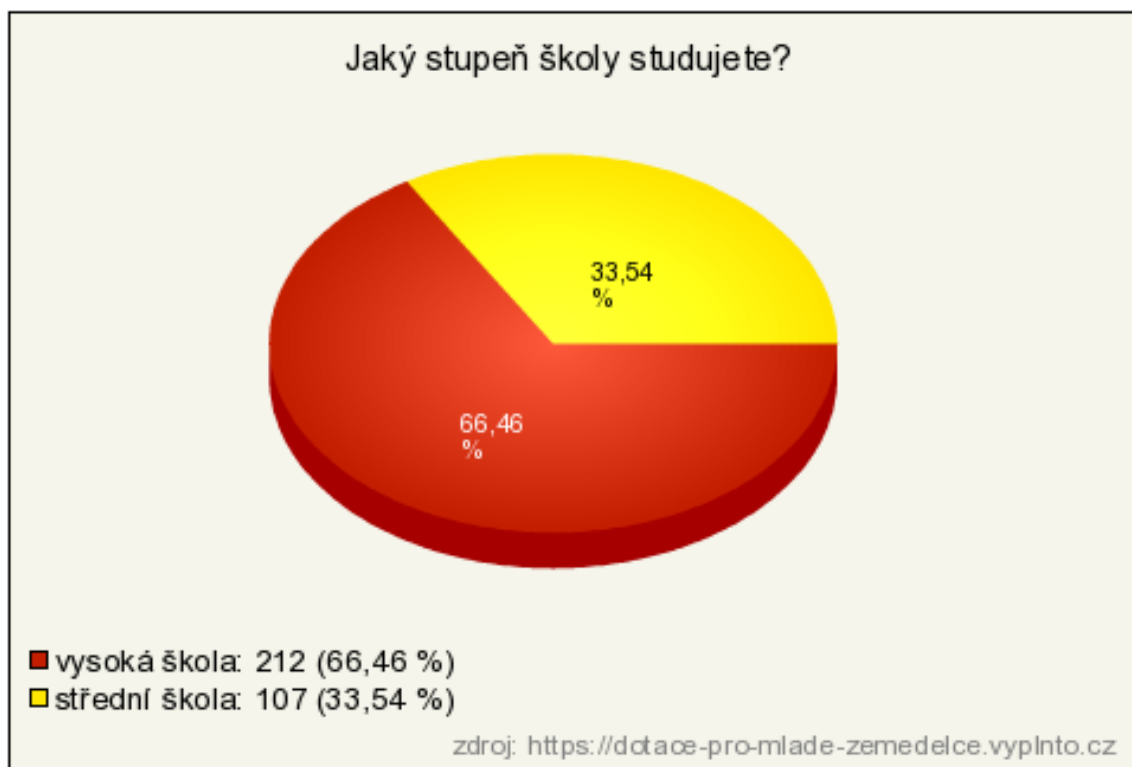
Graf 5: Vyhodnocení otázky č. 2

5.1.2 Údaje o studiu

Jak vyplývá z první otázky v dotazníku, z celkových 319 respondentů studuje školu se zemědělským zaměřením 314 (98,43 %) odpovídajících a pouze 5 odpovídajících (1,57 %) nestuduje školu s tímto zaměřením. Na základě toho bylo počítáno s těmito daty ve vyhodnocení níže. Tento graf pracuje s daty, jež porovnávají studenty středních a vysokých zemědělských škol, tedy celkové číslo studentů studujících školu se zemědělským zaměřením bylo 314.

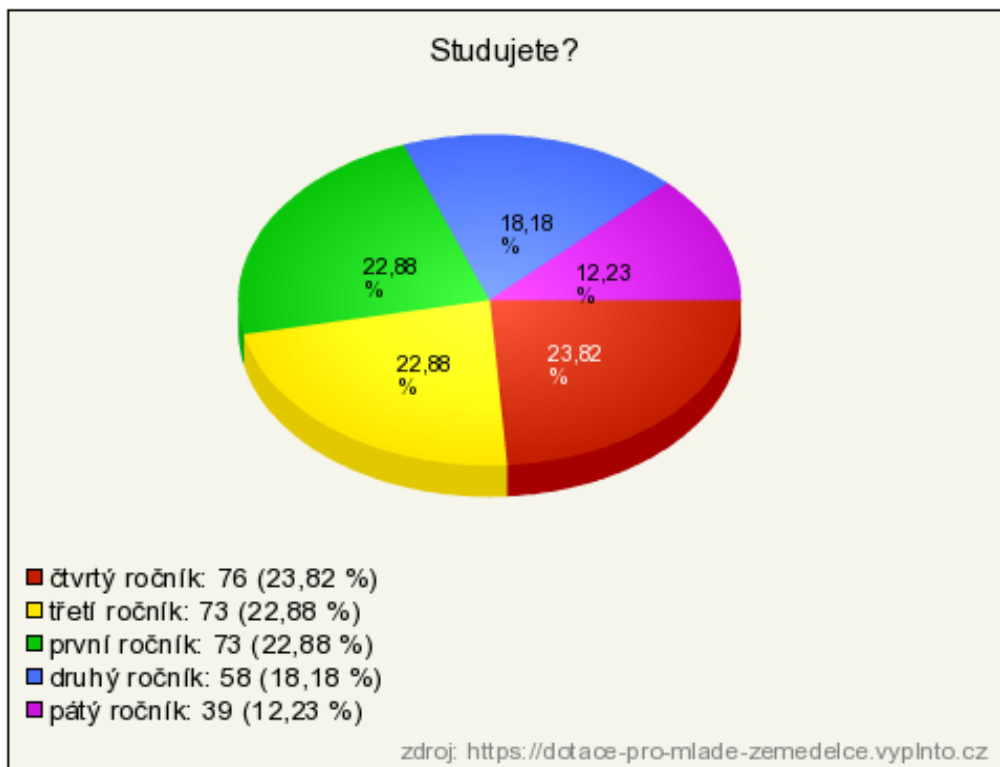
Třetí otázka z dotazníku se ptala na stupeň studované školy. Toto zodpovědělo celkem 212 (66,46 %) respondentů studujících vysokou školu se zemědělským zaměřením a zbývajících 107 (33,54 %) respondentů studujících střední školu se zemědělským zaměřením. Po očištění tohoto čísla vychází 207 respondentů vysokých škol se zemědělským zaměřením.

Graf 7: Vyhodnocení otázky č. 3

Následující otázka se týkala rozřazení respondentů – studentů do ročníku. Nejpočetnější skupina studentů a to 76 (23,82 %) studuje čtvrtý ročník studia, 73 (22,88 %) odpovídajících studentů studuje třetí ročník, stejný počet odpovídajících 73 (22,88 %) studuje první ročník studia, druhý ročník studia studuje 58 (18,18 %) respondentů a pouze 39 (12,23 %) respondentů studuje pátý ročník školy.

Graf 8: Vyhodnocení otázky č. 4

5.1.3 Informovanost studentů v rámci dotačních možností České republiky

Otázka č. 5 zjišťovala skutečnost, zda byli respondenti v minulosti informováni o možnostech dotací v zemědělství. Z dotazovaných odpovědělo 220 (68,97 %) kladně a 99

(31,03 %) záporně.

5.1.4 Znalost dotačního programu

Graf 9: Vyhodnocení otázky č. 5

gramu zemědělství

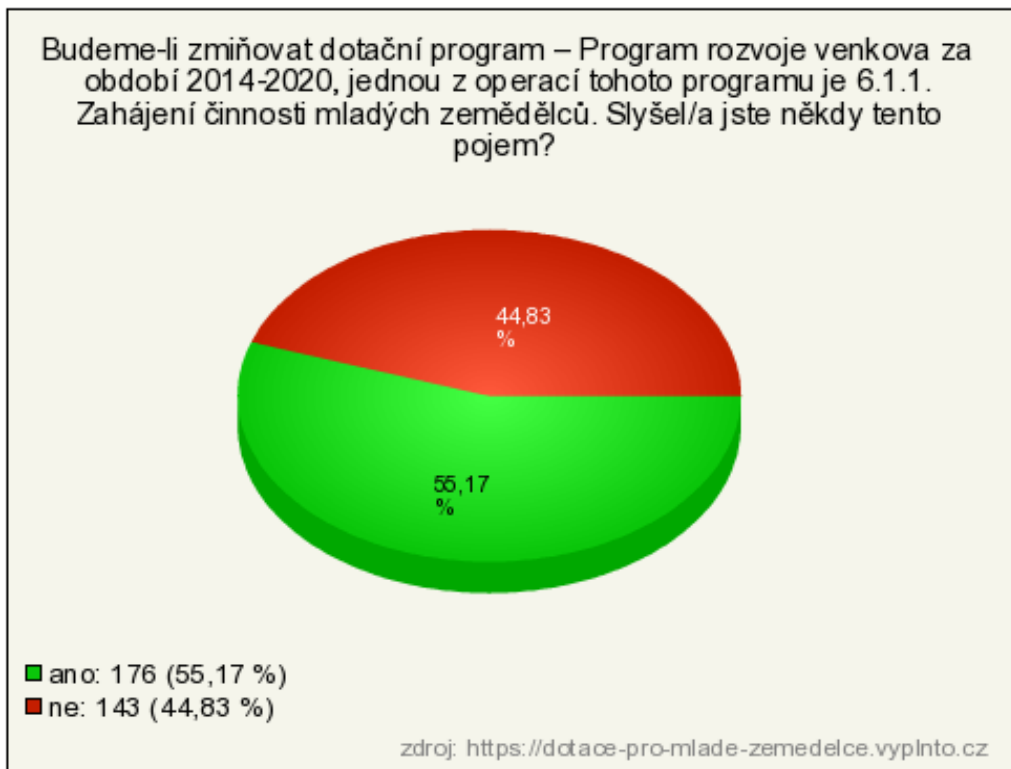
Jednou z velmi zásadních otázek tohoto dotazování byla otázka č. 6, která zjišťovala, zda respondenti znají dotační program – Program rozvoje venkova. Na tuto otázku odpovědělo 220 (68,97 %) dotázaných kladně, tedy znají Program rozvoje venkova a z toho 99 (31,03 %) dotázaných odpovědělo záporně, tedy tento dotační program neznají.

Graf 10: Vyhodnocení otázky č. 6

5.1.5 Operace 6.1.1. – Zahájení činnosti mladých zemědělců

Další otázka se respondentů dotazovala, jestliže v případě, kdy znají dotační program – Program rozvoje venkova, slyšeli již dříve o operaci daného programu 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců. Na tuto otázku 176 (55,17 %) respondentů odpovědělo, že tuto operaci zná a zbývajících 143 (44,83 %) respondentů tuto operaci nezná.

Graf 11: Vyhodnocení otázky č. 7

5.1.6 Využití možnosti podpory

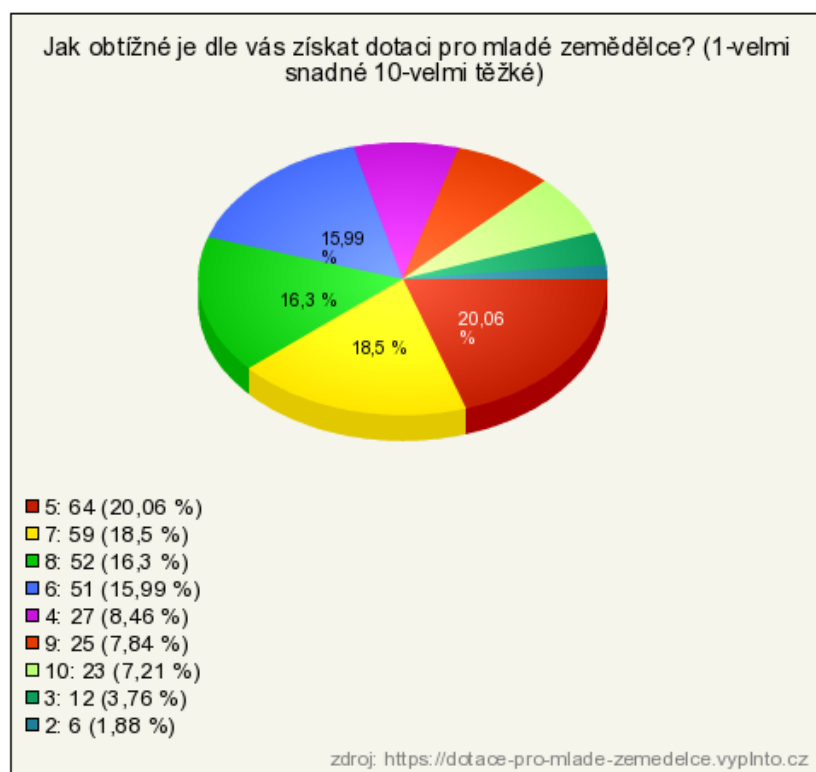
Cílem operace je podpora aktivního podnikání mladých zemědělců (v živočišné a rostlinné výrobě) v zemědělských podnicích. V případě, kdybyste chtěl/a podnikat v zemědělství, využil/a byste možnosti této podpory? Na toto se ptala otázka č. 8, z nichž 254 (79,62 %) respondentů odpovědělo kladně, tedy ano a 65 (20,38 %) odpovědělo záporně, tedy ne.

Graf 12: Vyhodnocení otázky č. 8

5.1.7 Obtížnost získání podpory

Předposlední otázka v dotazníku se řadí do otázek stupnicově komparativních, neboť zjišťuje jak obtížné na stupnici od 1 (velmi snadné) do 10 (velmi těžké) je získat dotaci pro mladé zemědělce (z pohledu respondenta). 23 (7,21 %) respondentů se domnívá, že je velmi těžké (10) získat dotaci pro mladé zemědělce, 25 (7,84 %) respondentů označilo na stupnici číslo 9, 52 (16,3 %) odpovídajících označilo možnost 8, možnost číslo 7 vybralo 59 (18,5 %) respondentů, pro číslo 6 bylo 51 (15,99 %) odpovídajících, nejpočetnější skupinou odpovídajících 64 (20,06 %) bylo číslo 5, což představuje průměrnou obtížnost získání podpory, číslo 4 zvolilo 27 (8,46 %) respondentů, 12 (3,76 %) odpovídajících vybralo možnost 3 a možnost číslo 2 vybralo nejméně lidí a to pouhých 6 (1,88 %) respondentů. Možnost číslo 1 tedy nevybrali ani jeden z dotázaných respondentů.

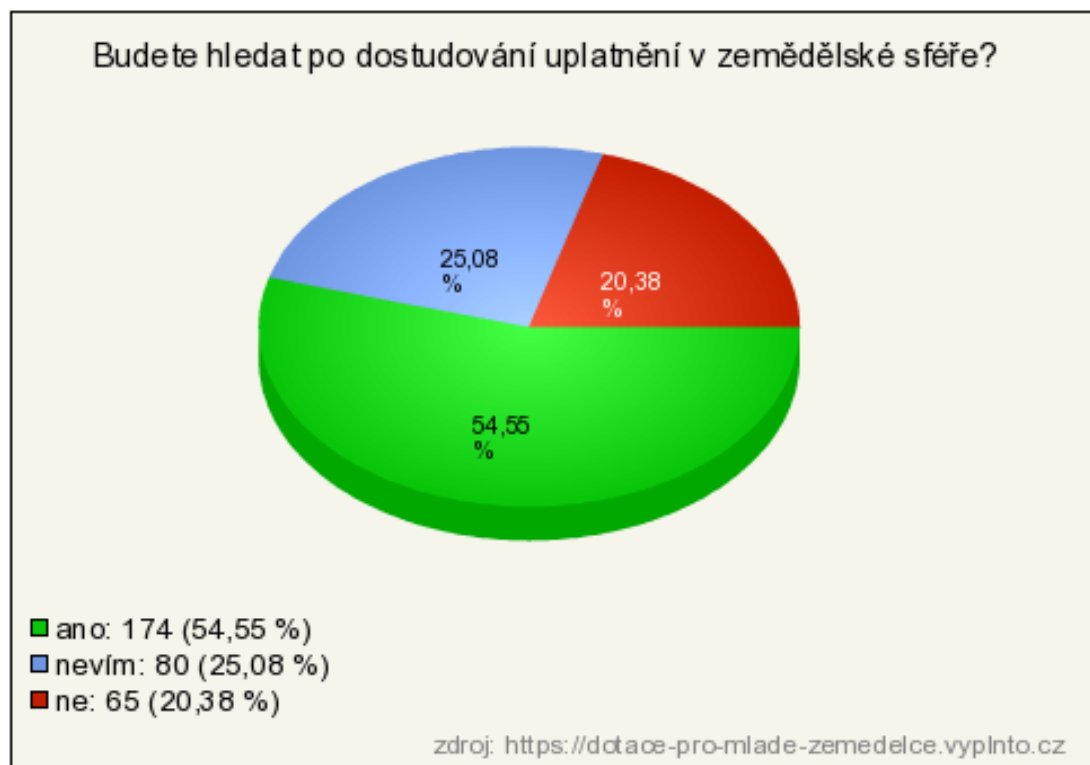

Graf 13: Vyhodnocení otázky č. 9

5.1.8 Uplatnění v zemědělské sféře

Závěrečná otázka v dotazníku se zaměřila na ochotu respondentů zapojit se po studiu do zemědělského sektoru. Z toho 174 (54,55 %) respondentů odpovědělo, že je ochotno hledat uplatnění v zemědělské sféře, 80 (25,08 %) odpovídajících vybralo možnost nevím a

zbývajících 65 (20,38 %) dotazovaných odpovědělo, že nebudou hledat po dostudování uplatnění v zemědělské sféře.

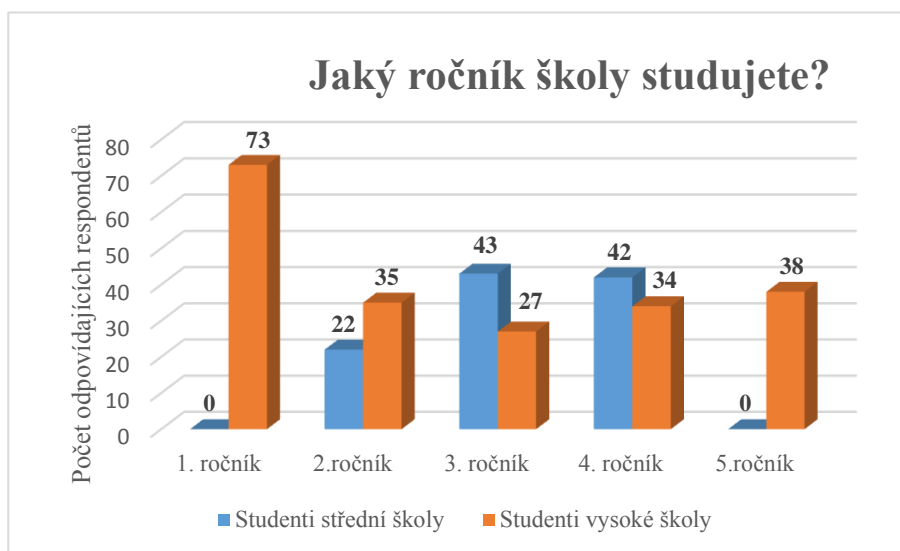

Graf 14: Vyhodnocení otázky č. 10

5.1.9 Vyhodnocení

Na základě výsledků dotazníkového šetření byly sestaveny grafy, porovnávající vysokoškolské studenty se středoškolskými.

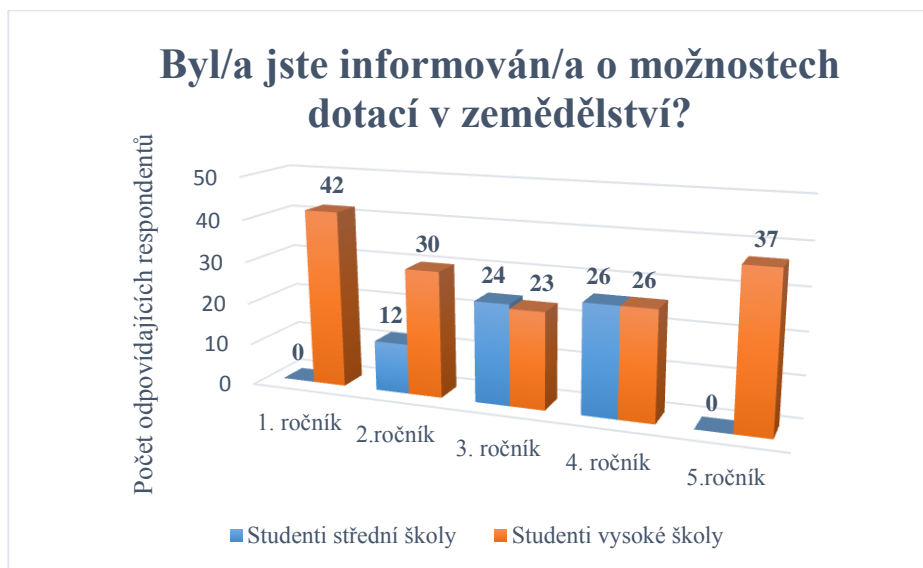
5.1.10 Vyhodnocení otázky

Graf 15: Vyhodnocení 3. otázky

Dle výše uvedeného grafu č. 6 vyplývá, že z celkových 319 respondentů, studuje školu se zemědělským zaměřením 314 dotázaných, zbývajících 5 uvedlo, že školu s tímto zaměřením nestuduje. Z výsledků testování bylo možno zjistit, že tito respondenti studují vysokou školu, avšak s odlišným zaměřením než zemědělským. Díky grafu č. 7 lze zjistit, že studentů středních škol se na tomto dotazníku podílelo 107 a zbývajících 212 bylo studentů z vysoké školy se zemědělským zaměřením (po přepočtu bylo tedy reálné číslo 207). Na základě toho bylo tedy ve vyhodnocení kalkulováno s 314 způsobilými odpovídajícími. Z grafu č. 15 je patrné, že se testování zúčastnili studenti středních škol, a to z druhého, třetího a čtvrtého ročníku. Nejpočetnější skupinou odpovídajících za střední školy byli studenti třetího ročníku (43 respondentů). Vzhledem k převažující skupině odpovídajících respondentů z vysoké školy (po přepočtu 65,92 %) lze pozorovat nejvyšší zastoupení respondentů z prvního ročníku vysoké školy a to 73 odpovídajících.

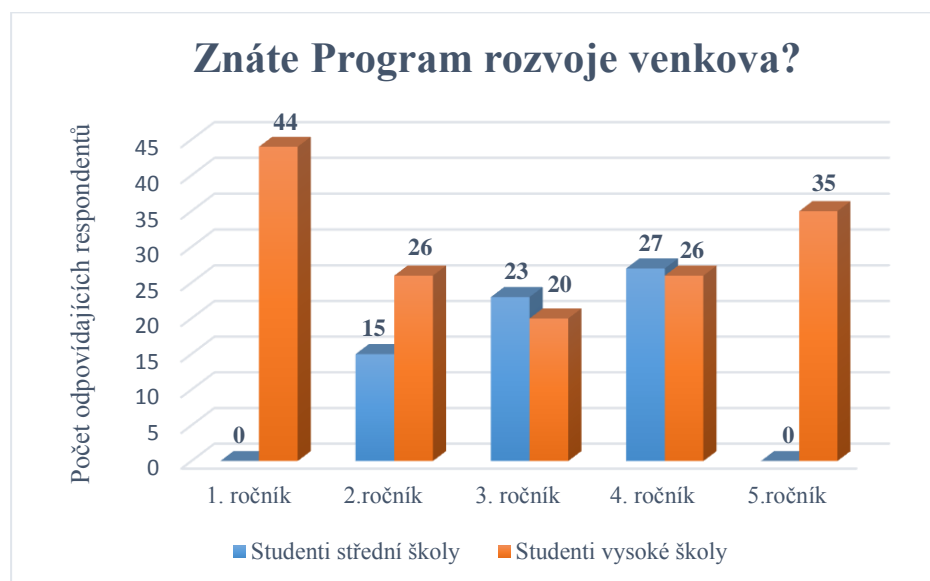
5.1.11 Vyhodnocení otázky č. 5

Graf 16: Vyhodnocení 5. otázky

Z grafu č. 9 lze zjistit, že svoji odpověď vyjádřilo 319 respondentů a z toho 68,97 % dotázaných odpovědělo, že již v minulosti bylo informováno o možnostech dotační politiky. Tedy 220 odpovídajících již bylo informováno o této skutečnosti. Dle grafu č. 16 je patrné, že největší informovanost ohledně dotací v zemědělství je na vysoké škole, 42 respondentů z prvního ročníku, následovaných pátým ročníkem vysoké školy. Respondenti ze středních škol se pohybují ve stejném poměru v rámci ročníků. Naopak nejmenší informovanost o možnostech dotací v zemědělství bylo ve druhém ročníku střední školy se zemědělským zaměřením.

5.1.12 Vyhodnocení otázky č. 6

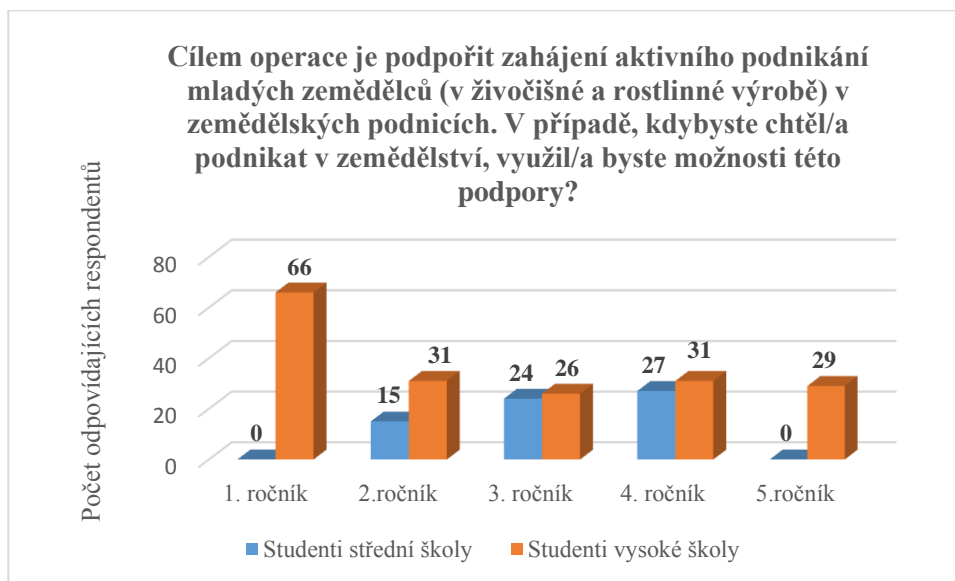

Graf 17: Vyhodnocení 6. otázky

Graf č. 17 vyhodnocuje otázku č. 6 z dotazníku a to, zdali respondenti znají Program rozvoje venkova. Opět byla data očištěna o respondenty, již nestudují školu se zemědělským zaměřením, a tedy celkové číslo odpovídajících představuje počet 216. Největší povědomí o Programu rozvoje venkova mají studenti prvního ročníku vysoké školy (44 respondentů). Znalosti operačního programu na střední škole mají nejvyšší studenti čtvrtého ročníku studia (27 respondentů). Nejmenší znalostní zastoupení poté připadá na druhý ročník středoškolského studia.

5.1.13 Vyhodnocení otázky č. 8

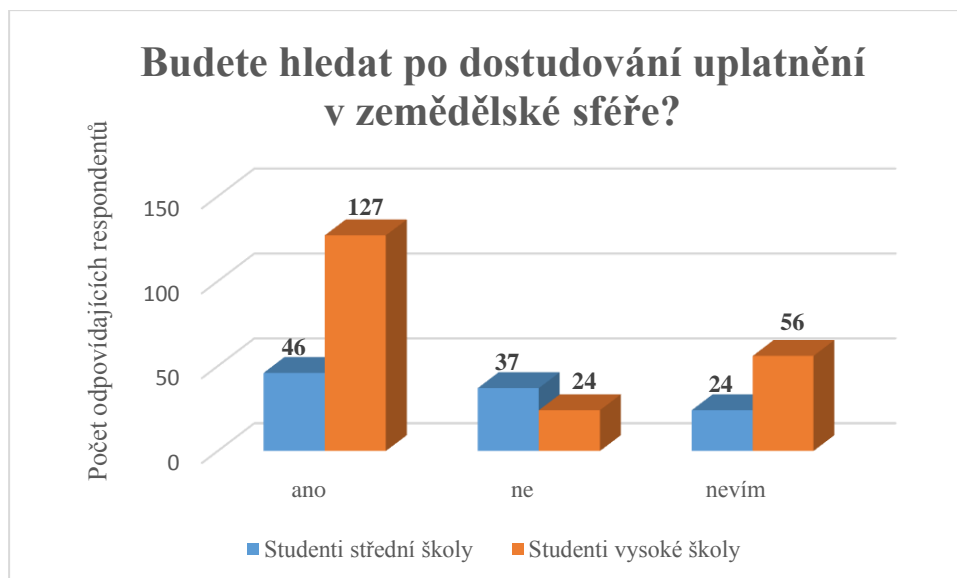

Graf 18: Vyhodnocení otázky č. 8

Z grafu č. 18 lze zjistit v případě, kdyby respondenti podnikali v zemědělství, tak 249 z nich by využilo možnosti podpory zahájení činnosti mladých zemědělců, a to díky operačnímu programu. Jako největší zájem ze strany studentů lze označit skupinu studujícím v prvním ročníku vysoké školy. Naopak nejmenší zájem o tuto podporu mají studenti druhého ročníku střední zemědělské školy.

5.1.14 Vyhodnocení otázky č. 10

Záměrem poslední otázky v dotazníku bylo predikovat budoucí vývoj uplatnění studentů středních a vysokých škol zemědělských. Tento graf byl opětovně sestaven výhradně pro respondenty studující obory se zemědělským zaměřením. Z grafu č. 19 je tedy patrné, že uplatnění v zemědělské sféře bude hledat 127 respondentů z vysoké školy a zároveň 46 respondentů ze střední školy. Odpověď nevíم uvedlo 56 studentů vysoké školy a 24 studentů střední školy. Třetí možnost tedy ne uvedlo 37 studentů střední školy a zároveň také 24 studentů vysoké školy. Závěrem lze tedy shrnout, že 173 respondentů (55,10 %) z celkových 314 bude hledat uplatnění v zemědělské sféře, odpověď nevíم uvedlo 80 dotázaných (25,47 %). Odpověď ne, uvedlo 61 dotázaných (19,43 %).

Graf 19: Vyhodnocení otázky č. 10

6 Diskuze

Dotační zdroje zemědělského sektoru České republiky tvoří značnou finanční podporu ze strany Evropské unie. Zemědělcům jsou nabízeny dva zdroje financování, a to pomocí evropských dotačních programů, které jsou částečně kofinancované ze státního rozpočtu ČR a pomocí národních dotačních programů, které jsou hrazeny ze státního rozpočtu v plné výši. Nejdůležitějším dotačním programem zemědělství současnosti je Program rozvoje venkova, který se aktuálně nachází v druhém programovém období 2014-2020.

Dle zjištění Provozníkové (2015) vyplývá, že první programové období se nazývalo Program rozvoje venkova 2007-2013 a jeho cílem bylo posílení konkurenceschopnosti podporou inovací, přípravou na klimatickou změnu, posílení zaměstnanosti a růstu ve venkovských oblastech. Program rozvoje venkova vycházel z Národního strategického plánu rozvoje venkova a úspěšně navazoval na předešlé programové dokumenty: OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v ČR, Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004-2006, SAPARD a Leader ČR. Existence a realizace Programu rozvoje venkova ČR pomáhala k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, tj. k rozvoji venkovského prostoru České republiky na základě trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a poklesu negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program také napomáhal zformovat podmínky pro konkurenceschopnost České republiky v základních potravinářských komoditách. Podporoval rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a upevnit sounáležitost obyvatel na venkově (Ekotoxa & Ireas 2016).

Hlavním cílem bylo zjistit, zda mají studenti alespoň částečný všeobecný rozhled ohledně zemědělské dotační politiky. Tato opatření zabývající se podporou vstupu mladých zemědělců, se váží na fyzické osoby, které již dosáhli věku 18 let, ale zároveň k těmž dni nejsou starší 40 let (nedosáhli věku 41 let). Cílovou kategorií osob v žádosti o dotaci by se proto mohli stát studenti středních či vysokých škol zemědělských, protože se předpokládá, že ve srovnání se studenty jiných středních a vysokých škol bude tato oblast více osvětlena.

Z tvrzení Trhlíkové et al. (2017) vyplývá, že absolventi zemědělských a lesnických oborů představují dlouhodobě zhruba 4 % všech absolventů středních škol. Doležalová et al. (2017) uvádí, že žáci zemědělských školy by si zvolili jiný obor nejčastěji z důvodu upřednostnění více praktické výuky a ztráty zájmu o obor, dále nízké úrovně přípravy v oboru

a nízkých platů. Zhruba 51 % absolventů soudí, že se uplatní v oboru a 34 % absolventů si chce hledat práci v příbuzném oboru.

Z dostupných nabídek oborů středních zemědělských škol lze zjistit, dle učebního plánu studentů, zda je téma dotační politiky součástí vyučovaných předmětů, a tak se předpokládá alespoň částečná znalost možností finanční podpory venkova. Je pravděpodobné, že díky těmto informacím studenti využijí podporu, neboť budou více seznámeni s nabízenými možnostmi. Dále lze z tvrzení Pudilové et al. (2018) podotknout, že součástí učebního plánu vysoké školy zemědělské by měl být alespoň všeobecný přehled studentů o dotačních možnostech v zemědělství. Obory vysokých škol oproti tomu nabízejí širší zaměření se na danou problematiku, avšak zde záleží na patřičném výběru studijního oboru. Z osobní zkušenosti lze říci, že Česká zemědělská univerzita v Praze, konkrétně tedy fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, bakalářský obor Veřejná správa v zemědělství a krajinně, seznamuje studenty s dotačními možnostmi po dobu celého studia. Této oblasti jsou mnohdy věnovány učební bloky, zřídka také celý předmět, který se zabývá operačním programem – Programem rozvoje venkova a jeho jednotlivých částí. Hlubší znalost toho tématu pak závisí na daném jedinci, zdali má o tuto tematiku osobní, a tedy hlubší zájem.

První, a tedy úvodní otázka se dotazovala, zda respondenti studují školu se zemědělským zaměřením. Z celkového počtu 319 respondentů, 314 odpovídajících uvedlo, že jsou studenty školy se zemědělským zaměřením a pouze 5 respondentů odpovědělo, že nejsou studenty školy se zemědělským zaměřením. Vzhledem k tomu, že byl dotazník distribuován výhradně mezi studenty škol se zemědělským zaměřením, byla tedy předpokládána pouze jedna možná odpověď, tedy kladná. Ukazuje se však, že zbývajících 5 respondentů, buď odpovědělo špatně, již na začátku dotazování, či dotazník vyplnil student školy s jiným zaměřením. Z vyhodnocení dotazníku vyplynulo, že daných 5 respondentů studuje též vysokou školu. Po odečtení tohoto rozdílu vyšlo číslo 207 odpovídajících z vysoké školy, konkrétně tedy z České zemědělské univerzity v Praze. Nutno podotknout, že odpovídajících ze vysoké školy bylo 65,92 %, zatímco odpovídajících ze střední školy bylo 34,08 %.

Navazující otázka se týkala geografického rozčlenění respondentů, neboť dotazovaní byli osloveni výhradně ze Středočeského kraje a hlavního města Prahy. Z uvedeného vyplývá, že 205 odpovídajících studuje školu v hlavním městě Praze, dále pak 112 respondentů studuje ve Středočeském kraji a zbývajících 2 odpovídající chybně zaškrtili odpověď Karlovarský a Ústecký kraj.

Následující otázka se snažila respondenty rozřadit dle stupně studia. Z celkového dotazování vyplynulo, že dotazník vyplnilo 212 vysokoškolských studentů a 107 středoškolských studentů. Vysokoškolští respondenti tedy převýšili počet středoškolských studentů. Tento jev si lze vysvětlit tím, že distribuce dotazníku online byla podpořena ze strany vedoucího práce a byly osloveny větší počty studentů. Byl rozeslán informační email vybraným studentům školy s žádostí o součinnost při tvorbě dotazníku. Počty oslovených se též znásobily díky oslovení vysokoškolských studentů České zemědělské univerzity, a to prezenční a zároveň také dálkovou formou studia. Z celkového počtu 319 odpovídajících, 5 studentů s jiným zaměřením oboru než zemědělským, se zařadilo do kategorie vysokoškolští studenti.

Otázka č. 4 lze určit jako identifikační, tedy rozřazovací z hlediska toho, že se odpovídajících dotazuje, jaký ročník studia respondenti studují. Střední škola zahrnuje zpravidla čtyřleté období studia, zatímco vysokoškolská úroveň studia se dělí do tří kategorií, a to bakalářský stupeň studia koncipovaný do 3 let, magisterský stupeň studia koncipovaný do 2 let studia, a nakonec doktorský stupeň studia rozdělený standardně do tří nebo čtyř let. Z výše uvedené otázky vyplývá, že nejvíce zastoupených respondentů bylo ze čtvrtého ročníku studia, kde se dá předpokládat již alespoň základní rozhled, co se dotační politiky týče. Naopak nejméně respondentů z vysokých škol bylo z pátého ročníku, který představuje již stěžejní bod pro budoucí výběr studia či profese.

Následující otázka se zaměřila na informovanost dotační politiky mezi studenty. Celkové číslo odpovídajících bylo 319 (dohromady s 5 respondenty, jež nestudují školu se zemědělským zaměřením). Z vyhodnocení otázky plyne, že 220 respondentů bylo již seznámeno s možnostmi dotací v zemědělství a následných 99 odpovídajících ještě ne. Na základě dat z dotazníkového šetření lze uvést, že z čísla 220 odpovídajících bylo 158 respondentů z vysoké školy a 62 ze střední školy. Hypotézu, jež předpokládá vyšší informovanost studentů na vysoké škole, **můžeme potvrdit**. Tato skutečnost je více než zřejmá vzhledem k zaměřenosti oborů a větší odbornosti probíraných témat.

Otázka číslo 6 se respondentů ptala, zda znají Program rozvoje venkova. Nadpoloviční většina odpověděla, že tento program zná, tedy 68,97 % a zbývajících 99 respondentů se s tímto programem ještě nesetkalo. Vzhledem k odpovědím z předešlé otázky, kdy odpověděl stejný počet respondentů kladně, tedy mají povědomí o dotační politice, je odpověď na stávající otázku patrná. V této oblasti také záleží na osobním zaujetí jedince, zda si nabízené možnosti sám vyhledává či nikoliv.

Další otázka z dotazníku zmiňovala pojem operace programu 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců. Pátrala, zda se respondenti s tímto pojmem v minulosti setkali. Kladnou odpověď, tedy ano, uvedlo 176 respondentů, zatímco odpověď ne uvedlo 143 odpovídajících. Tento fakt si lze osvětlit tím, že dotačnímu programu zemědělství není věnována přílišná publicita. Běžný občan se z médií nedozvídá bližší informace ohledně Programu rozvoje venkova. Publicita je hlavním požadavkem využití programu, avšak pouze pro žadatele/příjemce dotace.

Osmá otázka řešila v případě možnosti podnikání v zemědělství, využití podpory pro mladé zemědělce. 254 respondentů uvedlo, že by využilo možnost finanční podpory z Programu rozvoje venkova a zbývajících 65 respondentů by tuto možnost nevyužilo. Možnost využít podporu tak zvolilo 79,62 % dotázaných. Na základě této otázky můžeme **potvrdit obě analýzy** a to, že lze předpokládat, že alespoň 50 % studentů bude podnikat v oboru a zároveň lze předpokládat, že začínající zemědělci tuto možnost finanční podpory využijí. Z hlediska budoucích prognóz lze tuto odpověď hodnotit velmi kladně, neboť vyšší počet respondentů, jež by využilo možností podpory, by přineslo větší zastoupení mladé generace v zemědělském odvětví. Což se uvádí jako jeden z hlavních cílů Programu rozvoje venkova. Lze polemizovat, zda toto rozhodnutí nakonec respondenti opravdu realizují, avšak předpověď založená na tomto testování přináší lepší budoucnost zemědělského odvětví.

Předposlední otázka v dotazníku se tázala na základě stupnice, jak obtížné dle respondentů je získat dotaci pro mladé zemědělce. Dle poměrů v odpovědích lze uvést, že největší počet respondentů zvolilo možnost 5, tedy průměrně obtížné. Variantu 10, tedy nejobtížnější zvolilo 23 respondentů a protikladnou variantu, v tomto případě 2 zvolilo pouhých 6 respondentů. Možnost 1 nevybral ani jeden z tázaných respondentů. Lze tedy říci, že statistický vzorek testovaných respondentů považuje průměrně obtížné získat dotace pro mladé zemědělce. Toto tvrzení se jeví pozitivní z hlediska budoucí možnosti respondentů tuto podporu využít.

Konečná otázka z dotazníku se respondentů tázala, zda budou po dostudování hledat uplatnění v zemědělské sféře. Tato otázka byla stěžejní pro diplomovou práci, neboť 54,55 % respondentů uvedlo, že je ochotno hledat uplatnění v zemědělské sféře, 25,38 % dotazovaných odpovědělo, že si není jisto, zda svoji kariéru bude ochotno hledat v zemědělské sféře a zbývajících 20,38 % uvedlo, že nebudou pracovat v zemědělském sektoru. Procentuální suma těchto odpovídajících, zahrnovala také respondenty, jež nestudují školu se zemědělským zaměřením. Přesnější informace tedy byly upřesněny ve vyhodnocení práce, kde bylo uvedeno, že 127 respondentů z vysoké školy bude hledat po dostudování

uplatnění v zemědělské sféře a též 46 respondentů ze střední školy se zemědělským zaměřením. Odpověď ne uvedlo 24 respondentů z vysoké školy a 37 respondentů ze střední školy se zemědělským zaměřením. Zbývající část respondentů uvedla odpověď neví, a to 56 respondentů z vysoké školy a 24 respondentů ze střední školy. Procentuálně vyjádřeno tedy odpověď ano uvedlo 55,10 % dotazovaných, odpověď ne uvedlo 19,43 % dotazovaných a nakonec 25,47 % dotazovaných odpovědělo, že neví, zda bude po dostudování hledat uplatnění v zemědělské sféře. Díky tomuto vyjádření **můžeme hypotézu**, která předpokládá, že alespoň 50 % studentů zemědělských oborů bude hledat uplatnění v zemědělské sféře **potvrdit**.

Tato problematika ještě nemá v širší veřejnosti dostatečné povědomí, neboť není dostatek statistického testování ohledně uplatnění absolventů na zemědělském trhu. Národní ústav pro vzdělávání se touto testováním věnuje, avšak výsledky těchto analýz nejsou dostatečně propagovány veřejnosti. Důležitá je také součinnost vzdělávacích institucí, které by z obecného hlediska mohli využívat formu dotazování se studentů ohledně jejich budoucího zaměstnání. Dalším krokem, jak zjistit informovanost studentů s dotační politikou by mohl být dotazník vytvořený Ústavem zemědělské ekonomiky a informací ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství, který by shromažďoval data o studentech, jež by se mohli stát potenciálními uchazeči o dotaci v zemědělství. Na základě výsledků z tohoto testování by poté Ministerstvo zemědělství mohlo provést větší osvětu ohledně možností dotační politiky.

7 Závěr

Cílem této práce bylo zhodnotit informovanost studentů zemědělských škol a zároveň zodpovědět hypotézy, jež byly stanoveny na začátku této práce. Autorka pracovala s dostupnou odbornou českou i cizojazyčnou literaturou, která je ovšem díky měnícímu se programovému období a též aktuálnosti tématu velice omezená.

Tento cíl byl splněn za pomoci dotazníkového šetření, které probíhalo mezi danými studenty. Získané odpovědi byly graficky zpracovány a následně poté okomentovány. Z dotazníků plynou tyto skutečnosti:

- dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 319 respondentů, a to ze Středočeského kraje a hlavního města Prahy, na základě zjištění výsledků bylo toto číslo upraveno, neboť 5 respondentů uvedlo, že studuje školu s jiným zaměřením než zemědělským,
- 68,97 % (220) dotazovaných uvedlo, že bylo informováno o možnostech dotací v zemědělství,
- totožné číslo odpovídajících 68,97 % (220) uvedlo, že zná či alespoň má povědomí o Programu rozvoje venkova,
- o operaci 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců slyšelo 55,17 % (176) dotazovaných,
- 79,62 % (254) by v případě podnikání v zemědělství tuto podporu využilo,
- nejvíce respondentů se domnívá, že je průměrně těžké (5) získat dotaci – 64 (20,06 %), možnost číslo 10, tedy velmi obtížné získat dotaci uvedlo 23 (7,21 %) dotázaných, a nakonec žádný z respondentů neuvedl možnost 1, tedy velmi lehké,
- zásadní otázkou tohoto testování byla poslední otázka, na kterou odpovědělo 173 (55,10 %) respondentů kladně, tedy budou po dostudování hledat uplatnění v zemědělské sféře, 80 (25,47 %) respondentů odpovědělo nevím a 61 (19,43 %) respondentů uvedlo, že nebudou hledat uplatnění v zemědělské sféře,
- hypotéza „Lze předpokládat, že alespoň 50 % studentů zemědělských oborů bude hledat uplatnění v zemědělské sféře.“ byla potvrzena.
- hypotézy „Lze předpokládat, že alespoň 50 % těchto studentů bude podnikat v oboru, Lze předpokládat, že začínající zemědělci zažádají o dotaci z programu rozvoje venkova.“ lze obě současně potvrdit,
- hypotéza „Lze předpokládat, že na vysokých školách bude vyšší informovanost zemědělské dotační politiky.“ byla potvrzena.

8 Literatura

Adámková D, Kouřil M, Beranová L, Sklenář L, Crhák J, Moučková Z, Chmelová M, Štenclová J, 2017. Regionální produkty: podpora místních farmářů prostřednictvím PRV 2014-2020. Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem. Praha. ISBN 978-80-7434-402-2.

Babić V, Milošević B, Maksimović G, 2015. Economic subsidies in agriculture. Management of health, safety and wellbeing of employees in the business system. 2015(3), 704.

Bailey, SJ, 1999. Local Government Economics: Principles and Practice. Macmillan PRESS. London. ISBN 978-0-333-66908-2.

Boháčková I, Hrabánková M, 2009. Strukturální politika Evropské unie. C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. Praha. ISBN 978-80-7400-111-6.

Chrásková M, 2016. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Grada. Pedagogika. Praha. ISBN 978-80-247-5326-3.

Doležalová G, 2014. Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2013 [online]. Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Praha. [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Shoda_2013_pro_www.pdf.

Doležalová G, Chamoutová D, Paterová P, Trhlíková J, Úlovcová H, Úlovec M, Vojtěch J, 2017. Uplatnění absolventů škol na trhu práce - 2016. Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Praha. ISBN 978-80-7481-188-3.

Fojtíková L, Lebiezik M, 2008. Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. Praha. ISBN 978-80-7179-939-9.

Gavora P, 2012. Tvorba výskumného nástroja pre pedagogické bádanie. Slovenské pedagogické nakladateľstvo. Bratislava. ISBN 978-80-100-2353-0.

Hendl J, 2009. Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat. 3., přeprac. vyd. Portál. Praha. ISBN 978-80-7367-482-3.

Kozel R, Svobodová H, Vilamová Š, Baránek P, Velčovská Š, Ostrožná J, Hluchníková M, Steinová M, 2011. Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti. Expert (Grada). Praha. ISBN 80-247-0966-X.

Kravcakova Vozarova I, Kotulic R, 2016. Quantification of the Effect of Subsidies on the Production Performance of the Slovak Agriculture. *Procedia Economics and Finance*. Elsevier B. V., 39(39), 298-304. DOI: 10.1016/S2212-5671(16)30327-6. ISSN 22125671. Dostupné také z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2212567116303276>.

Krutílek O, Kuchyňková P, Frízlová I, 2008. *Monitoring evropské legislativy 2007*. Centrum pro studium demokracie a kultury. Brno. ISBN 978-80-7325-149-9.

Machálek E, Pělucha M, 2009. *Kontrola zdravotního stavu SZP a přijatá opatření, reforma zemědělské politiky v podmínkách České republiky, uplatňování a využívání nástrojů k její realizaci (přímé platby, program rozvoje venkova, inovace)*. Ireas. Praha. ISBN 978-80-86684-55-0.

May D, Arancibia S, Behrendt K, Adams J, 2018. Preventing young farmers from leaving the farm: Investigating the effectiveness of the young farmer payment using a behavioural approach. *Elsevier*. 2019(82), 10.

Marek D, Baun MJ, 2011. *The Czech Republic and the European Union*. Routledge. Europe and the nation state, 14. New York. ISBN 978-0-415-46097-2.

Mezinárodní poradenské centrum obcí, 2015. *Evropské dotace: nové možnosti, příležitosti a zkušenosti měst a obcí*. Svaz měst a obcí České republiky. Praha. ISBN 978-80-906042-4-7.

Niemann A, 2006. *Explaining Decisions in the European Union*. Cambridge University Press. New York. ISBN 100-521-86405-4.

Panara C, Becker A, 2011. *The role of the regions in EU governance*. Springer. New York. ISBN 978-3-642-11902-6.

Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013: opatření I.3.2., 12. kolo [online], [2010]. Ministerstvo zemědělství [cit. 2019-02-12]. Praha. ISBN 978-80-7084-947-7.

Program rozvoje venkova 2014-2020, 2017. Ministerstvo zemědělství, Odbor Řídící orgán PRV. Praha. ISBN 978-807-4343-407.

Provazníková R, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Grada Publishing. Finance (Grada). Praha. ISBN 978-80-247-5608-0.

Průcha J, 2014. *Andragogický výzkum*. Grada. Pedagogika (Grada). Praha. ISBN 978-80-247-5232-7.

Rovný P, 2016. The Analysis of Farm Population with Respect to Young Farmers in the European Union. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Elsevier, 220, 391-398. DOI:

10.1016/j.sbspro.2016.05.513. ISSN 18770428. Dostupné také z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S1877042816306140>.

Sálusová D, 2018. České zemědělství očima statistiky: 1918-2017. Český statistický úřad. Životní prostředí, zemědělství. Praha. ISBN 978-80-250-2841-4.

Stępień S, Czyżewski A, 2015. Economic aspects of the implementation of the rural development programme 2014-2020. Reminiscences and projection. Journal of Agribusiness and Rural Development. 10(4). DOI: 10.17306/JARD.2016.91. ISSN 18995241. Dostupné také z: <http://www.jard.edu.pl/volume42/issue4/abstract-800.html>.

Svoboda J, Lososová J, Zdeněk R, 2017. Zemědělské dotace v Evropské unii. Wolters Kluwer Česká republika. Praha. ISBN 978-80-7552-919-0.

Šimpachová Pechrová M, Šimpach O, Medonos T, Spěšná D, Delín M, 2018. What Are the Motivation and Barriers of Young Farmers to Enter the Sector?. Volume X. 2018(4), 87.

Tetřevová L, 2017. Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví. Grada Publishing. Expert (Grada). Praha. ISBN 978-80-271-0285-3.

Trhlíková J, 2017. Absolventi středních škol a trh práce: Zemědělství [online]. Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků [cit. 2019-02-25]. Praha. Dostupné z: file:///C:/Users/Jitka/Downloads/F-9.0.120_Absolventi_strednich_skol_a_trh_prace_odvetvi_ZEMEDELSTVI.pdf.

Vachulová K, 2001. Zpráva o zahraniční politice České republiky za období od ledna 2000 do prosince 2000. Ministerstvo zahraničních věcí ČR v edičním oddělení ÚMV. Praha. ISBN 80-863-4518-1.

Walker I, 2013. Výzkumné metody a statistika. Z pohledu psychologie. Grada. Praha. ISBN 978-80-247-3920-5.

Zemědělec: Poradenství a vzdělávání v resortu, 2018. Brno: Profípress, (31).

Zemědělství žije! 1: učíme se o zemědělství a životě na venkově, 2018. 3. přepracované vydání. Praha: Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se Zemědělským svazem ČR. ISBN 978-80-7434-411-4.

Elektronické zdroje

Pavličková I., Kuychňková P. Euroskop. 2019. ČR a EU – zemědělství. Euroskop.cz, Praha. Available from <https://www.euroskop.cz/9109/sekce/cr-a-eu---zemedelstvi/> (accessed March 2019).

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD – European Agricultural Fund for Rural Development, 2018. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD – European Agricultural Fund for Rural Development. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Praha. Available from [https://www.dotaceeu.cz/cs/Ostatni/Dulezite/Slovník-pojmu/E/Evropsky-zemedelsky-fond-pro-rozvoj-venkova-\(EAFRD](https://www.dotaceeu.cz/cs/Ostatni/Dulezite/Slovník-pojmu/E/Evropsky-zemedelsky-fond-pro-rozvoj-venkova-(EAFRD) (accessed January 2019).

Ministerstvo zemědělství. 2016. EX-post hodnocení Programu rozvoje venkova ČR za období 2007-2013. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha. Available from http://eagri.cz/public/web/file/568806/Ex_post_PRV_2007_13_ZZ_final.pdf (accessed January 2019).

Ministerstvo zemědělství. 2008. Metodický pokyn Ministerstva zemědělství č.j. 41152/2008-18000 ze dne 11. 11. 2008 k posuzování minimální zemědělské kvalifikace. Ministerstvo zemědělství, Praha. Available from https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fprv2014%2Fopatreni%2Frozvoj%2F611%2F1458054821559.pdf (accessed February 2019).

Ministerstvo práce a sociálních věcí. 2018. Obecná část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci operačního programu Zaměstnanost. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Praha. Available from www.esfcr.cz/file_9002.pdf (accessed January 2019).

Ministerstvo zemědělství. 2015. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013. Ministerstvo zemědělství, Praha. Available from http://eagri.cz/public/web/file/436473/prv_12_modifikace_cistopis.pdf (accessed January 2019).

Ministerstvo zemědělství. Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013. Ministerstvo zemědělství, Praha. Available from <file:///C:/Users/Jitka/Downloads/PRV%20ZSR%202007%20-%202013.pdf> (accessed January 2019).

PGRLF. 2012. Historie. PGRLF, Praha. Available from <https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/historie/> (accessed January 2019).

Státní zemědělský intervenční fond. 2013. SZIF, Praha. Available from <https://www.szif.cz/cs/program-sapard#> (accessed January 2019).

Státní zemědělský intervenční fond, 2013. SZIF, Praha. Available from <http://www.szif.cz/cs/o-nas> (accessed January 2019).

Státní zemědělský intervenční fond. 2006. Závěrečná zpráva o programu Sapard v České republice. SZIF, Praha. Available from https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsapard%2F1153463800000%2F1153464009687.pdf (accessed January 2019).

Právní předpisy

Ministerstvo zemědělství. 1997. Zákon ze dne 24. září 1997 o zemědělství. Pages 50 in Sbíрка zákonů České republiky, 2008, Praha.

9 Samostatné přílohy

Příloha I   Dotazník pro studenty středních a vysokých škol zemědělských

Dotazník – Dotace pro mladé zemědělce

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

1. Studujete školu se zemědělským zaměřením?

- ano
- ne

2. Studujete v regionu:

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Olomoucký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Jihomoravský kraj
- Zlínský kraj
- Kraj Vysočina

3. Jaký stupeň školy studujete?

- střední škola
- vysoká škola

4. Studujete?

- první ročník
- druhý ročník

- třetí ročník
- čtvrtý ročník
- pátý ročník

5. Byla/a jste informován/a o možnostech dotací v zemědělství?

- ano
- ne

6. Znáte Program rozvoje venkova?

- ano
- ne

7. Budeme-li zmiňovat dotační program – Program rozvoje venkova za období 2014-2020, jednou z operací tohoto programu je 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců. Slyšel/a jste někdy tento pojem?

- ano
- ne

8. Cílem operace je podpořit zahájení aktivního podnikání mladých zemědělců (v živočišné a rostlinné výrobě) v zemědělských podnicích. V případě, kdybyste chtěl/a podnikat v zemědělství, využil/a byste možnosti této podpory?

- ano
- ne

9. Jak obtížné je dle vás získat dotaci pro mladé zemědělce? (1-velmi snadné 10- velmi těžké)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
velmi snadné									velmi těžké

10. Budete hledat po dostudování uplatnění v zemědělské sféře?

- ano
- ne
- nevím